

Wydawca: Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Redaktor naczelna: Prof. dr hab. Sławomir Górniak.

Zespół redakcyjny: dr hab. Jerzy Ciborowski (redaktor prowadzący), mgr inż. Piotr Jędrzejczyk, mgr inż. Zofia Przybylski, mgr inż. Dorota Michałowska, mgr inż. Elżbieta Zawadzki, Andrzej Smoluk, Mieczysław Luty, mgr inż. Andrzej Leśniak, Katarzyna Szuszkiewicz.

Redakcja techniczna: Irena Olszewska, Grażyna Klamut.

Dział sprzedaży: Zbigniew Targalski

Adres wydawcy i redakcji:

37-700 Przemyśl, ul. Łukasińskiego 7

tel (0-16) 678 33 19

e-mail: praha@rusnauka.com

Druk i oprawa:

Sp. z o.o. «Nauka i studia»

Cena 54,90 zł (w tym VAT 22%)

Materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Europejska nauka XXI wiek - 2013» Volume 10. Ekonomiczne nauki. Państwowy zarząd.: Przemyśl. Nauka i studia - 88 str.

W zbiorze ztrzymają się materiały IX Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Europejska nauka XXI wiek - 2013». 07 - 15 maja 2013 roku po sekcjach: Ekonomiczne nauki. Państwowy zarząd

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Żadna część ani całość tej publikacji nie może być bez zgody

Wydawcy – Wydawnictwa Sp. z o.o. «Nauka i studia» – reprodukowana,

Użyta do innej publikacji.

Какимов А.Д. Перспективы развития топливно-энергетического комплекса в Казахстане	63
Ситникова Е.С., Нурахметов Е.Е. Анализ основных социально-экономических показателей экономики образования в Республики Казахстан.....	66
Ермаханбетова А.К. Қазақстан Республикасының инвестициялық саясатының даму перспективалары.....	74

PAŃSTWOWY ZARZĄD

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE ZARZĄDU

Болгауов Т.А., Ташпенбетов Е.А. Понятие и особенности государственного менеджмента.....	79
--	----

PRZYGOTOWANIE PAŃSTWOWYCH URZĘDNIKÓW

Самойленко Л.Я. Міжнародна діяльність Національного агентства України з питань державної служби України	82
--	----

EKONOMICZNE NAUKI

PAŃSTWOWA REGULACJA EKONOMIKI

Пакуліна А.А.

Українська державна академія залізничного транспорту

СТРУКТУРА І СКЛАД ІННОВАЦІЙНОГО НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО І ВИРОБНИЧОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

Інноваційний науково-освітній і виробничий комплекс – системний розвиток освітньої установи на основі масштабної і складної інтеграція, що дозволяє: залучити в інтеграційні процеси освітні установи різних рівнів; здійснити інтеграцію з освітньою установою наукових, конструкторських і виробничих структур, доповнених університетською інфраструктурою підтримки інноваційної діяльності, що забезпечує реалізацію безперервного повного інноваційного циклу і перетворює освітню установу на інноваційний науково-виробничий комплекс; за рахунок інтеграції освітнього комплексу з інноваційним науково-виробничим комплексом забезпечити трансформацію освітньої установи в єдиний інноваційний науково-освітній і виробничий комплекс.

Зіставлення наукового і інноваційного процесів показує, що фази реалізації наукових розробок і комерційних проектів дуже близькі, тому забезпечення повинно здійснюватися з єдиних позицій і раціонального використання ресурсів в інтересах комплексів. Зв'язність цих процесів визначається також взаємним використанням результатів: результати досліджень є основою для створення нових наукомістких продуктів, а результати практичного використання комерційних продуктів породжують необхідність проведення нових досліджень для вдосконалення продуктів. З урахуванням взаємозв'язку наукового і інноваційного комплексів пропонується розглядати ці комплекси як єдиний науково-інноваційний комплекс.

Структура і склад інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу регіону як науково-виробничого об'єднання на практиці формується на основі функціонального аналізу життєвого циклу виробу – інноваційного процесу, який може бути представлений як система послідовного виконання етапів і робіт, а також випуску комерційних продуктів (науково-технічної продукції, ідей, технологій, нових матеріалів, послуг), отриманих в ході робіт, матеріалів і устаткування, переданих в учбовий процес, заявок на підготовку і перепідготовку кадрів.

З урахуванням інтеграції суб'єктів інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу за ознакою єдиного наукового напрямку, що відповідає

одному з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, комплекс, що розробляється, створюється як галузевий кластер. Так у рамках інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу можуть вирішуватися не лише проблеми виконання досліджень по пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки, але і усі інші фази інноваційного процесу, а також забезпечуватися комплексне рішення наукових, освітніх і виробничих завдань, пов'язаних із створенням і поширенням на ринку інноваційних продуктів і освітніх послуг. Створення інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу відкриває додаткові можливості взаємодії партнерів в області підготовки кадрів вищої кваліфікації, спільного проведення рекламної діяльності, виставок і конференцій. Учасники консорціуму виробляють умови і механізми спільного використання інших ресурсів учасників: бібліотеки, служби оформлення документації, метрологічного контролю, технопарку, об'єктів соціального комплексу регіону.

Низька ефективність захисту і реалізації інновацій в українській системі вищої освіти є однією з причин того, що при однаковій чисельності дослідників на тисячу зайнятого населення в Україні і країнах ЄС ефективність зарубіжних досліджень і розробок (число Нобелівських лауреатів, публікацій і патентів, динаміка росту інновацій, доля наукомістких технологій) в рази перевершує українські показники. Іншою важливою причиною є низький рівень матеріального заохочення. На матеріальне заохочення науковців, чії результати використовуються у виробництві і приносять реальний дохід, витрачається 10% прибутку в Німеччині, 12,5% – в США, більше 16% – в Швейцарії, тобто конкретна діяльність, що призводить до підвищення прибутковості, стимулюється. Ми вважаємо, що саме сучасні механізми інноваційного розвитку сфери освіти надають реальні можливості диференціації рівня оплати викладачів ВНЗ залежно від якості і цінності освітніх послуг, що надаються, і міри їх віддачі в реальних інноваційних процесах.

Інтеграція організацій у формі консорціуму трактується зазвичай як тимчасове об'єднання ресурсів для досягнення рішення деякої задачі, і зокрема, завдання виконання наукових робіт. У разі успішного рішення задачі самофінансування для закріплення успіху і ефективного продовження діяльності у рамках інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу можна рекомендувати здійснювати також наступні заходи: розвиток матеріально-технічної бази наукових досліджень за рахунок придбання сучасного наукового устаткування і розширення дослідно-виробничої бази для самостійного випуску інноваційних товарів; розширення чисельного складу наукового колективу за рахунок молодих фахівців, навчання яких робилося по відповідній науковій спеціалізації інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу; розширення спектру робіт у рамках наукового напрямку. Безумовно, не можна виключати ситуацію, коли керівництво консорціуму не зуміє вирішити проблеми забезпечення подальшого фінансування якого-небудь напрямку робіт. В цьому випадку, якщо відсутня упевненість в позитивному рішенні проблеми впродовж найближчого часу і не вдається організувати виконання робіт за суміжними напрямками, цей напрям робіт ліквідується. При цьому можна

SPIS

EKONOMICZNE NAUKI

PAŃSTWOWA REGULACJA EKONOMIKI

Пакуліна А.А. Структура і склад інноваційного науково-освітнього і виробничого комплексу регіону	3
Мирошниченко И.С. Государственная собственность в рыночной экономике Украины	5
Shtal T.V., Lanets N.O., Nepliuieva A.V. The analysis of the external debt crisis of Ukraine	8
Бекбергенова Ж.Т. Опыт оценки городских земель за рубежом	14
Лещух І.В. Податковий контроль виробництва і обігу підакцизних товарів: аналіз та напрями удосконалення	17
Кукурудз О.М., Бугас В.В., Сиявський В.В. Державна підтримка інноваційної діяльності: український та зарубіжний досвід	20
Меджитова С.Р. Проблемы формирования денежно-кредитной политики в условиях реформирования экономики в Украине	25
Ліщинська Л.Б.Кардінал Т.Л. Особливості державного фінансового контролю в Україні і шляхи його вдосконалення	28
Rumyantseva E.E. Corruption in Russian education as a result of the practice of the knowledge depreciation in modern Russia	31
Костенко В.А., Кинько Е.Н. Сущность и методы борьбы с теневой экономикой в Украине.....	33
Очеретна М.Ю. Бізнес-клімат в Україні та його вплив на конкурентоспроможність підприємств	36
Kondybayeva S.K. Housing policy – an element of social and economic development	42
Burak T.V., Shikulo O.S., Martinovich V.G. External debt of the Republic of Belarus.....	44
Конопля І. Модели пенсионного обеспечения: мировой опыт	46

МАКРОЕКОНОМІА

Мінчук М.В., Колосова Ю.В. Індекс національного щастя та його особливості	50
Ладята Е.И. Сравнительный анализ инновационной деятельности в Республике Беларусь и странах ЕС (на примере Швеции и Дании).....	52
Лєлич О.А., Зорина Н.Н. Налоговая нагрузка на экономику Республики Беларусь и перспективы её снижения.....	60

2. Міжнародна співпраця // Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Доступний з : <http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/materiali/item>.

3. Інформація про підсумки роботи Нацдержслужби України за рік діяльності // Офіційний веб-портал Управління голодержслужби України в Черкаській області [Електронний ресурс]. – Доступний з : <http://nads.gov.ua/sub/cherkaska/ua/news/detail/42675.htm?lightWords>.

вважати нормою, якщо через вказані причини одно з напрямів наукових робіт у рамках консорціуму припиняє існування, а виникає інший перспективний напрям, який надалі успішно розвивається.

Інноваційний науково-освітній і виробничий комплекс забезпечує: нові можливості для освітньої установи, пов'язані з організацією системи безперервної освіти; надання комерційних послуг; виконання державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою, цільову підготовку фахівців із завдання малих, середніх і великих підприємств бізнесу; адаптацію освітніх програм до вимог працедавців; професійну перепідготовку і підвищення кваліфікації, як за замовленням освітніх установ різних рівнів, так і за замовленням виробничих підприємств і об'єктів соціального комплексу регіону.

К.э.н., старший преподаватель кафедры международной экономики

Мирошниченко И.С.

Кировоградский национальный технический университет, Украина

ГОСУДАРСТВЕННАЯ СОБСТВЕННОСТЬ В РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

Существование любого государства невозможно без наличия сопутствующих государственных предприятий и учреждений, благодаря которым осуществляются необходимые функции управления. С этой точки зрения, наличие, полнота и характер отношений государственной собственности – одна из наиболее актуальных проблем трансформации экономики, поскольку она затрагивает интересы всего населения и определяет положение страны в мировой хозяйственной системе. Процесс формирования рыночной системы хозяйствования в Украине оказался сложным и противоречивым, кроме того он вызвал ряд теоретических и практических проблем, требующих немедленного решения. Одной из таких проблем является трансформация института собственности, в частности, определение места и роли государственной собственности в современной украинской экономике.

Теоретическим основанием данной работы стали фундаментальные исследования отечественных и зарубежных ученых по проблемам отношений собственности, модернизации экономики, институциональных преобразований в экономике и обществе, среди них следует назвать труды таких авторов: Л. Абалкина, С. Авдашева, А. Бартела, А. Бергера, Т.Веблена, А. Вининга, А. Гальчинского, С. Глазьева, Г. Клейнера, Н.Колесова, Р. Коуза, Д. Лавуа, С. Мочерного, А. Олейника, Д. Стиглица, Ф. Тэйлора, Ф. Хайека, А. Чухна, А. Филатова, О.Уильямсона и др.

При наличии большого количества конструктивных мыслей, предложений, заключений и обобщений данная проблема не имеет однозначного решения, поэтому требует более детального исследования. Как известно, этот вопрос относится как к экономическим, социальным, так и к юридическим проблемам, следовательно необходимо провести его всестороннее и обстоятельное изучение. В связи с вышеизложенным цель данного исследования состоит в определении основных направлений эффективного использования государственной собственности в интересах национальной экономики Украины.

Как известно, государственная собственность является особой общественной формой присвоения материальных благ в интересах народа. Кроме того, объем полномочий по управлению государственным имуществом Украины определяется в законодательном порядке. Вместе с тем, следует обратить особое внимание на то, что в период становления в стране принципов рыночной экономики круг уполномоченных государственных органов по осуществлению функций управления общегосударственным имуществом довольно часто менялся.

Согласимся с высказанным в литературе мнением о том, что развитие страны достигли экономического и социального прогресса благодаря усилению активной роли государства в регулировании рынка и других сфер финансово-экономической деятельности, в том числе наличием государственной антимонопольной и антикризисной политики. За информацией Евростата удельный вес государственного сектора в ВВП Украины составляет 37 % [1, с. 45]. Это достаточно высокий показатель, но при этом он не отражает в полной мере ситуацию, сложившуюся в стране.

Согласно данным ЕГРПОУ (Единого государственного реестра предприятий и организаций Украины) на 01.01.2013 года на территории Украины насчитывается 1341781 юридических лиц всех форм собственности и организационно-правовых форм хозяйствования [2]. Из числа, которых можно выделить: 280073 предприятия частной собственности; государственные – 6075; фермерские – 49095; с иностранным капиталом – 2176; коммунальные – 15207; 25531 акционерных общества; 3194 ассоциаций; 852 корпораций и т.д.

Анализ структуры и динамики доходов от собственности (счет распределения первичного дохода институциональных секторов экономики Украины), представленный в табл. 1, показывает, что на сектор общего государственного управления приходится с каждым годом все меньше удельного веса во всей украинской экономике. Так, в 2005 году этот сектор составлял почти 20,2 % удельного веса всех ресурсов, то к 2009 году этот показатель снизился до 7,3 %, а за 3 квартала 2012 составил 14,7 %.

збудови (СІВ), а також співпрацює з Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) в рамках Комітету з питань державного управління [2].

В цьому контексті Україна має певні успіхи. Так, за даними Європейської Комісії Україна є лідером серед країн, що в рамках Європейської політики сусідства та партнерства беруть участь в реалізації європейських інструментів інституційної розбудови Twinning і TAIEH. Протягом 2011 року та першого півріччя 2012 року на впровадження проектів Twinning було залучено коштів ЄС у розмірі 12,8 млн. (10 проектів, які перебувають на стадії реалізації). Станом на травень 2012 року у рамках інструменту Twinning було залучено коштів Європейського Союзу у розмірі 35,5 млн. євро на проекти, що реалізовані органами державної влади або перебувають на стадії реалізації. Робочий план проектів Twinning в Україні наразі становить 57 проекти, для порівняння у 2011 році – було 53. В рамках інструменту Twinning було залучено до співпраці 30 органів державної влади. Деякі з них впроваджують відразу кілька проектів.

У 2011-2012 роках кількість проведених заходів в рамках інструменту TAIEH складає 124 (14 заходів проведено за ініціативи Європейської Комісії, 110 – за ініціативи України). Кількість поданих заявок також щороку зростає та складає за звітний період 176 [3].

Одним із основних результатів міжнародного співробітництва є нормативно-законодавче забезпечення та розробка стратегічних документів щодо адаптації державної служби і державного управління до світових стандартів. На виконання розпоряджень Кабінету Міністрів України від 26.08.2010 р. № 1653-р та від 10.11.2010 р. № 2078-р Нацдержслужбою України забезпечено розроблення і внесення на розгляд Уряду наступних проектів розпоряджень Кабінету Міністрів України: «Про схвалення Концепції інституційної реформи у сфері виконання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом»; «Про затвердження плану інституційної реформи у сфері виконання майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом»; «Про затвердження плану інституційної реформи у сфері здійснення санітарних та фітосанітарних заходів» [3].

Таким чином, побудова в Україні ефективної системи державного управління та державної служби, яка задовольнятиме потреби країни та відповідатиме сучасним світовим нормам, вимагає відповідного міжнародного співробітництва організацій, що займаються питанням оптимізації державної служби. Нацдержслужба України відіграє важливу роль у реалізації стратегічних напрямків адаптації національних державних інституцій до європейських стандартів.

Література:

1. Міжнародне співробітництво у сфері державної служби // Офіційний веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби [Електронний ресурс]. – Доступний з : http://nads.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=693807&cat_id=134606.

PRZYGOTOWANIE PAŃSTWOWYCH URZĘDNIKÓW

К.держ.упр. Самойленко Л.Я.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА
УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Ефективне функціонування системи державної служби та державного управління в Україні неможливе без розвитку міжнародного співробітництва, яке покликане сприяти вивченню кращого досвіду та практик, стратегічних рішень та оптимальних механізмів реагування на сучасні глобальні виклики.

Міжнародне співробітництво та налагодження співпраці з іноземними партнерами з метою пошуку нових методик, аналізу та залучення іноземного досвіду, є важливим напрямом роботи Національного агентства України з питань державної служби.

Нацдержслужба України спрямовує свою діяльність у сфері міжнародного співробітництва за такими стратегічними напрямками, як: побудова сучасної системи управління персоналом на державній службі; модернізація системи професійного навчання державних службовців; розширення можливостей для залучення міжнародної технічної допомоги; використання електронного урядування у функціональному управлінні державною службою; удосконалення системи планування та координації державної політики; запобігання проявам корупції.

Окреслені напрямки міжнародного співробітництва забезпечують центральний апарат, підвідомчі організації та територіальні підрозділи Нацдержслужби, основними з яких є: Сектор міжнародного співробітництва (координація міжнародної діяльності Нацдержслужби України, посередник між Нацдержслужбою України та іноземними партнерами при ініціюванні та здійсненні міжнародних заходів та міжнародних проектів у сфері державної служби); Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу (участь у здійсненні інституційних реформ державного сектору через адаптацію інституту державної служби в Україні до стандартів європейського Союзу); Школа вищого корпусу державної служби (реалізує тренінгові програми, заходи за участю іноземних партнерів, співпраця з відповідними іноземними школами); Територіальні органи Нацдержслужби (участь у здійсненні міжнародних проектів у галузі державної служби) [1].

З метою адаптації державної служби до стандартів ЄС Нацдержслужба України реалізує впровадження європейських інструментів інституційної розбудови Twinning, TAIEX і SIGMA, програми Всеохоплюючої інституційної ро-

Таблица 1

Доходы от собственности, согласно Национальным счетам
институциональных секторов экономики Украины*
(в фактических ценах; млн. гривен)

Показатели	Динамика за 2003-2012 года									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	за 9 месяцев 2012
Нефинансовые корпорации	868	921	989	1367	3754	5980	8354	151688	8550	13832
Финансовые корпорации	10450	16827	23541	36618	60441	101818	143702	92018	136168	100919
Сектор общего государственного управления	3131	4416	8993	10256	10953	20325	14596	16448	32358	28983
Домашние хозяйства	6706	8337	11072	13855	20078	28432	34654	28844	64461	52919
Некоммерческие организации	14	33	47	22	14	-	4	3
Вся экономика за институциональными секторами	21155	30501	44609	62129	95273	156577	201320	288998	241541	196656

* Таблица составлена за данными: [3].

Таким образом, на основе ретроспективного анализа зарубежного и отечественного опыта, а также проведенного собственного исследования можно сделать следующие выводы:

- отличительная особенность института государственной собственности проявляется в том, что институт права государственной собственности охватывает законодательные нормы многих отраслей права (конституционного, административного, гражданского, финансового и т.д.), а значит, представляет собой комплексный правовой институт;

- рациональное функционирование хозяйственного механизма Украины требует эффективной системы государственного управления, как по вертикали власти, так и по ее горизонтали;

- сложившаяся социально-экономическая ситуация в украинском обществе незамедлительно требует усовершенствования принципов и приоритетов в области управления государственным имуществом;

- требует усиления государственного контроля и регулирования в государственном секторе экономики, поскольку государство не может позволить себе содержать большое количество предприятий, не отличающихся высокими микроэкономическими показателями.

Следует отметить, что управление объектами любой формы собственности должно приводить к наращиванию экономической мощи страны. Если же либеральность в данных вопросах несколько противоречива, в этом случае национальная безопасность должна быть единственным критерием и мерилom деятельности государства в вопросах внешней и внутренней политики.

Следовательно, каждая форма собственности должна занимать четко выделенный и объективно определенный сегмент в экономике страны, а государство при этом должно обеспечивать равные правила хозяйственной деятельности для субъектов всех форм собственности. В связи с вышеизложенным, нет сомнений в том, что слова нобелевского лауреата по экономике Джозефа Юджина Стиглица будут всегда актуальными: «Эффективность собственности зависит не от её формы, а от качества управления».

Литература:

1. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава. Програма економічних реформ в Україні на 2010 – 2014 роки. Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Кількість суб'єктів ЄДРПОУ за організаційно-правовими формами господарювання. Показники Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ). Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Національні рахунки за інституційними секторами. Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Shtal T.V.

PhD, Professor of International Economics,

Lanets N.O., Nepliuieva A.V.

students of the Faculty of Economics

Kharkiv State University of Food Technology and Trade

THE ANALYSIS OF THE EXTERNAL DEBT CRISIS OF UKRAINE

The analysis of the new Customs Code of Ukraine considers the reasons, advantages and disadvantages of the new Customs Code, the influence of the new customs code on Ukraine's economy

Keywords: Customs Code, customs, relationships, products, costs of customs, a customs duty, the economy, the impact the state budget

Analysis of the new Customs Code of Ukraine, its advantages and disadvantages

Конечная цель государственного менеджмента состоит в переводе всего государственного сектора в сеть эффективных и производительных организаций, поставляющих услуги и которые будут функционировать как корпорации частного сектора. За последние 20 лет государственный менеджмент способствовал стабилизации и даже понизил государственные расходы во многих странах, которые внедрили его основную составляющую: измерение деятельности.

Мировой опыт показывает, что одним из главных факторов успеха реформ – доверие населения к власти. Для того чтобы реформы были эффективными в государственном секторе, необходимо разрешить некоторые фундаментальные противоречия, имеющие сильное влияние на практику государственного менеджмента [3]. Первое противоречие существует между национальными правовыми и политическими традициями, с одной стороны, и универсальными принципами управления – с другой. Второе противоречие связано с отличиями в моделях управления: собственный интерес и самозаинтересованность граждан определяют сущность «субъективной» модели государственного менеджмента; «объективная» модель основана на том предположении, что люди проявляют свои предпочтения через доверие и кооперацию, через добровольное сотрудничество и мотивацию общественных интересов. Для приведения в действие новой парадигмы государственного менеджмента, с целью развития человеческого потенциала в Казахстане, необходимо поощрять демократический политический курс, что означает расширение возможностей по более активной роли гражданского общества с лучшим представлением населения в демократических институтах.

Таким образом, для Казахстана значимость концепции государственного менеджмента определяется, прежде всего, поиском адекватных новым реалиям подходов, направленных на совершенствование системы управления, а также внедрением рыночных механизмов в государственные и муниципальные структуры управления.

Литература:

1. Купряшин Г.Л., Соловьев А.И. Государственный менеджмент: Учебное пособие. – М., 2004.
2. Государственное управление: основы теории и организации / Под ред. В.А. Козбаненко. – М., 2000.
3. Осборн Д., Пластрик П. Управление без бюрократов: Пять стратегий обновления государства.» М.: Прогресс, 2001.
4. Сморгунов Л.В. Сравнительный анализ политико-административных реформ: от нового государственного менеджмента к концепции «governance» // Полис. – 2003. № 4.

Целевая установка менеджериума состоит в переходе от бюрократического к предпринимательскому поведению в государственных организациях, что включает, прежде всего, изменение мотивации руководителей и сотрудников государственных организаций, а также выборных должностных лиц. Согласно менеджериуму государственный аппарат управления разрастается и становится таким неповоротливым не потому, что те, кто там работает, этого хотят, но потому, что основные мотивы, действующие в бюрократии, буквально вынуждают к этому. Например, большинство государственных программ – это монополии, чьи клиенты не могут пойти в другое место, чтобы получить лучшую услугу. Большая часть программ финансируется в зависимости от их объема, а не от результатов. Государственные программы считаются важными не потому, что они достигают фантастических результатов, а потому, что они тратят фантастические суммы денег. Их руководители получают большую известность и более высокие оклады не потому, что они достигли прекрасных результатов, а потому, что они увеличили размеры бюрократии.

Отсюда требование изменить государственные программы путем усиления внимания к обслуживанию клиентов, самостоятельности сотрудников, выборочной конкуренции и административному дерегулированию. С точки зрения этого подхода к менеджменту в государственном секторе, государственное управление не обязательно должно быть бюрократическим, формалистичным, ориентированным на контрольные функции.

Государственный менеджмент сфокусирован на улучшении организационной эффективности, что включает следующее:

- поддержка дискуссий по пригодности программ и целей между соответствующими агентствами и министерствами, перед которыми они отчитываются;
- сравнение в процессе внедрения новых измерительных механизмов для лучшей эффективности, включая основанную на конкретных результатах труда зарплату;
- обеспечение информации для мониторинга и оценки эффективности и рациональности действий организации и ее программ;
- изучение затрат и результатов на основе четко определенных бюджетных средств и ожидаемых результатов действий организации;
- сравнение эффективности близких по характеру деятельности организаций или подобных действий в разных организациях и идентификации тех видов деятельности, где можно добиться улучшений [2].

Вместе с тем, одновременно с развитием и распространением идей государственного менеджмента возникли и довольно основательные возражения рекомендациям развивать конкуренцию между государственными учреждениями, поскольку наряду с ее стимулирующим эффектом есть и определенные отрицательные последствия, вытекающие из отличий государственных и коммерческих организаций.

Introduction. Customs Code plays a significant role in the economy and politics of Ukraine. A change of the Customs Code is the result in the restructuring of all fields of customs services and the economy in general, but especially these changes affect the customs tariff regulation of the country, in turn, customs and tariff regulation has a direct impact on export and import, directly and indirectly identifies the main economic indicators of the national economy, namely the dynamics and trends in exchange rates, interest rates, the structure and value of the payments balance, etc.

The question of systematizing normative – legal acts and amendment proceedings to the Customs Code have been considered by such scientists as S.O. Fleksyev, Zaichuk, M.V. Kravchuk, N.M. Olyshenko, A.F. Skakun, P.M. Rabinovich, J.A. Tikhomirov. The issue of customs law and customs legislation considered by such Ukrainian theorists such as I.P. Holosnichenko, E.V. Dodin, Y.T. Demin, S.V. Kivalov, B.A. Kormich, V.L. Nastyuk.

The analysis of scientific developments allowed to make the conclusion on insufficient level of studying the advantage and disadvantages of the new Customs Code of Ukraine, and the need to strengthen research in this area, and therefore the subject of the study is up-to-date.

Setting up the problem: to analyze the advantages and disadvantages of the new Customs Code of Ukraine and its impact on the economy.

Result: According to the latest ranking of the World Bank's Doing Business in 2012, in «International trade» Ukraine lost 4 positions last year, from 136 to 140 position, among 185 countries. The analysis of indication is shown in (Table 1.). [5]

Table 1

Indicators of international trade in 2012

Indicators	Ukraine	Europe, Central Asia	EYESR
Documents for export (number)	6	7	4
Time to export (days)	30	27	10
Export cost (\$ per container)	1,865	1,774	1,032
Documents for import (number)	8	8	5
Time for import (days)	33	29	1
Import cost (\$ per container)	2,155	1,990	1,085

European Business Association conducted the analysis for the second half of 2011, according to, it was found out that the quality of customs control procedures in Ukraine has decreased in all five indicators to the level of early 2010. see (tab.2) [5]

Table 2

Quality of custom control in Ukraine

Indicators	I semesters 2010rik	II semesters 2010rik	I semesters 2011rik	III semesters 2011rik
Number of days spent on the design of a supply	2.4.	2	2.5.	2.8
The share of products selected for physical browsing	55	52	26	41
Changing customs codes,%	N \ A	6	8	9
The total number of failures to consider the contract price	34	38	27	33
Number of securities for clearance	10.8	10.9	9.8	10.6

On June 1, 2012 Customs Code of Ukraine became legal, which recorded a series of new regulations and standards.

Having analyzed the new Customs Code of Ukraine it was found out, that the reason for its adaption was the reorganization of customs relations, because of the need to simplify customs relations and adapt quickly to the changes in declaring in the world. With the adoption of the new Code of the State Customs Service of Ukraine, forecasts the intensification of foreign trade and the increase of turnover, and as a consequence the increase of the state budget.

One can state that, the new Customs Code of Ukraine has more advantages than disadvantages, which are necessarily to be completed and corrected. So the main advantages include the fact, that brokerage is excluded from the activities on the implementation of which the customs authorities provide permission. Furthermore, the need to provide financial insurance guarantee in an amount not less than 300 thousand Euros has been abolished as well as, the need confirmation of qualifications and level of expertise in State Customs is exclude.

It is also necessary to note such important thinks, which is associated with the deprivation of customs officials, of the right to perform forensic activities. Now they don't have the obligation to self-fulfill court decisions on the confiscation of previously seized goods and vehicles. New rules under which we cannot keep the goods more than 4 hours at the customs have been adopted. The period of administrative penalties for violations of customs rules in the form of confiscation of goods and vehicles has been decreased from 3 years to 2 months.

The main achievement of the new Customs Code is that it allows to minimize the customs clearance of import and export operations, that lead to significant reductions in expenditures, and losses more effectively opinion of corruption in the country. The new Customs Code provides, the priority right not to pay customs duty for goods worth up to € 1,000, which only passengers of aircraft have. According to the new Code was increased the sum of imported gifts and souvenirs without taxes : has

PAŃSTWOWY ZARZĄD

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE ZARZĄDU

Болгауов Т.А. – к.э.н., доцент, Ташпенбетов Е.А. – магистрант
Восточно-Казахстанский государственный университет
имени С. Аманжолова, Казахстан

ПОНЯТИЕ И ОСОБЕННОСТИ
ГОСУДАРСТВЕННОГО МЕНЕДЖМЕНТА

Государственный менеджмент как новая трактовка государственного управления возник в 70-е годы прошлого века вместе с развитием школы государственной политики. Он начался с акцента на важность окружения и стратегии высших должностных лиц. Он заимствовал из бизнес школ метод ситуационного анализа («case studies») как основной в исследовании управленческих процессов и обучении менеджменту. Переход от государственного управления к государственному менеджменту означает уход от традиционного институционального подхода в сторону изучения реально действующих процедур управления с использованием современных средств анализа управленческих решений и практики их реализации через конкретные программы [1].

Государственный менеджмент привлек внимание к непоследовательности и противоречивости доктрин, на основе которых строится современное административное государство. После появления этой концепции модели контроля и подотчетности, основанные на принципах иерархии и разделения внутренних и внешних функций, уже больше не принимались безоговорочно. Во многих исследованиях подчеркивается, что позитивные возможности государства определяются не его силой, а способностью создавать и поддерживать «сетевые структуры», в рамках которых оно совместно с частными групповыми интересами вырабатывает и реализует эффективную, согласованную и целенаправленную систему управления. Тем самым, государственный менеджмент означает уход от традиционного институционального подхода в сторону изучения реально действующих процедур управления с использованием современных средств анализа управленческих решений и практики их реализации через конкретные программы. Современные исследователи государственного управления сосредотачиваются на изучении коммуникаций, связей и взаимодействий между менеджерами государственных, частных и общественных организаций, поскольку именно в этой сфере принимаются собственно реальные решения и осуществляются управленческие функции.

Тікелей инвестицияның халықаралық қозғалысының көлемі жөнінде келесі мәліметтер сипаттайды. 1997 жылғы 400,5 млрд. доллар өсімінің көп бөлігі (233,1 млрд. долл.) - өнеркәсібі дамыған елдер, 48,9 млрд. долл. - дамушы елдер (оның ішінде 45,3 млрд. доллардан астам – Қытай үлесіне) және 18,4 млрд. долларға жуығы - Орталық және Шығыс Еуропа (Ресейді қоса) елдері үлесіне тиді.

Сонымен, Қазақстан Республикасының ұлттық экономикасына тартылған инвестициялардың салалық құрылымы күрделі көрініс алып отыр. Дегенмен, барлық тартылған инвестициялар ішінің жалпы құрылымынан басымды күш мұнай-газ секторына көбірек бөлінеді. Мұнай-газ секторына салынатын инвестициялардың даму үрдісі алдағы 10-15 жыл бойы сақталады. Қазақстан Республикасы Энергетика және минералды ресурстар министрлігінің болжамы бойынша мұнай-газ саласына 2009-2012 жылдарға бөлінетін инвестиция мөлшері – 25 млрд. долл., 2012-2015 жылдарға – 27 млрд. долл. астам.

Жалпы 2009-2015 жылдарда Қазақстанның мұнай-газ саласына салынатын инвестиция 66 млрд. долл. құрайды. Инвестицияның негізгі мөлшері мұнай өнеркәсібін дамытуға бағытталған: 2009-2010 жж. – 11,2 млрд. долл., 2011-2012 жж. - 23,8 млрд. долл., 2012-2015 жж. - 26,2 млрд. долл. Барлығы 2009-2015 жылдарға Қазақстан мұнай саласына 61,2 млрд. долл. инвестиция тартылады деп болжанады.

Біздің стратегиялық міндетіміз – бәсекеге қабілетті елдердің қатарынан лайықты орын алу. Сондықтан да мемлекет пен жеке меншік сектор өзара сенім мен тиімділікке негізделген әріптестік қатынастарын жолға қоюы керек.

Жүргізілген зерттеу экономиканың шынайы секторына шетелдік инвестицияларды тарту отандық кәсіпорындар мен өндіріс салаларының дамуының, тіпті ұлттық экономиканың дамуы, олардың әлемдік нарықта бәсекеге қабілеттілігінің жоғарылауының маңызды факторы болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.А. Новое время – новая экономика // Казахстан и современный мир.-2012.-№ 1.- с. 234-259

2. Назарбаев Н.А. Стратегия вхождения Казахстана в число 50 наиболее конкурентоспособных стран мира: Послание Президента народу Казахстана от 1 марта 2011 г. // Страна и мир.-2011.-5 марта

3. Назарбаев Н.А. Казахстан -2030. Процветание, безопасность и улучшение благосостояния всех казахстанцев: Послание Президента страны народу Казахстана.

4. Арыстанбаева А.А. Анализ эффективности привлечения иностранных инвестиций в Республике Казахстан // Банки Казахстана.- 2011.- № 9.- с. 27-31

5. Арыстанбеков К. Экономическая политика Казахстана в условиях высокого уровня иностранных инвестиций // Вопросы экономики.- 2010.-№ 8.- с. 110-119

6. Абсалямова Н. Инвестиционный рычаг экономики будущего // Казахстанская правда.- 2011.- 13 мая, с. 13

been increased, by land and sea entry points – up to 500 Euros, by air tr – up to 1,000 Euros, by mail up – to 300 euros.[1]

The most effective innovation of the Customs Code is the introduction of a new subject of foreign economic activity – authorized economic operator (AEO). This organization has the rights to use special simplifications, as the possibility of keeping goods in its warehouse, and giving good back from it for a period of time without showing the goods to a customs authority, it can also remove customs taxes without the permission of the customs and be the first to conduct customs control.

The improvements of customs procedures (especially in relation to re-import, processing, etc.) that provide more opportunities for business and customs clearance of royalties, which remains uncertain until the appropriate procedure has been approved by the government. [1]

Let's analyze statistical on the operation of the new Customs Code in comparison with the old one. According to SCSU, six months customs revenues to the state budget amounted at 60.9 bln., which is by 12.3 billion or 25.5% more than for the same period in 2011. The revenue, for June 2012 totaled 11.6 bln. The increase compared to June 2011 is – 2.8 billion USD. or 32%.

As for the types of customs duties, the largest absolute increase for 5 months occurred in VAT (7.4 bn., Or 22%). In relative terms, the largest increase is – in excise taxes (+46% or 974 million). [4]. In the context the types of goods, the largest amounts were paid during the customs clearance of imports:

- oil (7.6 billion USD.)
- cars (4.0 billion).
- coal (2.2 billion)..

The member of NBU Roman Speck said: that the growth of customs revenue is due to the increase of import. And not so physical volume, but cost value – because of this the Customs began an active campaign to reduce the customs value of goods, activation of post-audit. [4]

It should be noted that, the growth of foreign trade turnover was equal to 7% and reached 62.3 billion \$. for the 5 month. The amount of exported goods accounts at 28.2 billion \$ USA. (+6%), Imported – 34,2 billion (+8). According to Customs information, one of the most significant factors is increase of payments, as well as the adjustment of customs value. As a result the base of taxes for the 5 months increased by 9.1 billion \$, and a sum of additional revenue to the budget 2.28 billion.[4]

For the economy it is important that the increase of customs payment (increase the declared value of the imported goods) will not lead to the rise of inflation. [4]

Having analyzed the new Customs Code of Ukraine, we also found out a lot of drawbacks and articles that need improving. So, we can say that the first and most important drawback that the main business issue – was not solved properly, the cost of custom transport, that is part 1 of Article 2 of the Customs Code states: «Declarant or the authorized person to declare the customs value of goods shall declare customs value determined on their own, including the result of the consultation with is the

customs authority, or adjust to the results of the monitoring carried out by the customs authority « namely this article tells us that the control over the customs authorities responsibility.

Another drawback of the Code is the a complication in the relation of a business and customs authorities, which may be indicated in non-compliance, in self-determination by declarants a code of good which they transported across the border. The Customs Code states, that the customs authority controls the correctness of the decision, which is made by the declarant, as for the determination of the product code. It mean, that the disagreement of customs body with the classification provided by the declarant, automatically causes breaks of customs regulations, that will result in [3].

Another not less important drawback is related to the import rules, which provided for manifest of goods and vehicles by citizens, across the customs border of the country. That is, according to the Article 380 of the Customs Code of Ukraine non-resident (natural persons – foreigners, stateless persons, Ukrainian, residing outside the country, including those who are temporarily staying in Ukraine) are temporarily permitted to import of vehicles for personal use (cars, code 8703, buses, in which more than 10 persons, code 8702) for a period of to one year. Also, the new Customs Code does not determine the requirements for temporary registration of a vehicle by the organ of state Motor licensing and inspection department of Ministry of Internal affairs , if the time of its stay in Ukraine is over 2 months, this will lead to the decline of the consumption of domestic Automobile industry products.

The new Customs Code has made quite a positive impression on the American Chamber of Commerce, which said that the correct implementation of this comprehensive legislation low would lead to the significant improvement of the situation in the regulation of customs sphere, and improve Ukraine's competitiveness.

But, the disadvantages of the new Customs Code of Ukraine mentioned above do not meet the practices of the World Trade Organization. Not correct evaluation of a customs value is a good example of this: « the Code requires further improvement. Experts are still to do a lot, to provide full correspondence of the articles of this document to the best international practices. In regard, to this the Chamber has already offered its assistance to the President of Ukraine «, – said Jorge Zukoski. [3].

However, international experts, insist on the further emphasize the elaboration of the new Customs Code of Ukraine and drawing attention to the following aspects:

Improving customs declarations:

- Implementation procedures of electronic declaration;
- Having previous, temporary and additional declaration which will allow to simplify the procedure of customs control and clearance;
- Establishing the procedures for amending the customs declarations.

Customs valuation of procedures:

- Implementation of WTO practices where the customs authorities have reason to doubt the truth or accuracy of the declared customs value;

тартатын алғашқы 20 ел қатарына қосады. Қазақстан Шығыс Еуропа мен ТМД елдері аралығында жалпы халық санына бөлінген инвестиция көлемі бойынша Венгриядан соңғы бесінші орынды алады. Осылайша, Қазақстан әлемнің жылына орташа 1млрд. долл. инвестиция алатын 50 ел (200ден дерлік) санатында бекіді.

Қазақстанға тартылған шетелдік инвестициялардың салалық құрылымының анализі бірқатар жылдар аралығында экономиканың салалық құрылымына негізгі капиталға арналған инвестицияның 54%-дан көбі өнеркәсіптің негізгі саласындағы кәсіпорындарда – тау игеру, өңдеу, көлік пен байланыс электр қуатында пайдаланылған. Олардың үлес салмағының көп бөлігі (43,8%) тау игеру, өңдеу өнеркәсібіне, көлік және байланысқа негізгі капиталға арналған инвестицияның жалпы көлемінің 10% жіберілді. Өзге әрекет түрлеріне арналған инвестиция көлемінің мәні болған жоқ.

Тікелей инвестициялау субъектілерінің бағамы қазақстандық экономикаға инвестициялау көлемі бойынша көшбасшылық жағдайды АҚШ (29,7%), Ұлыбритания (13,5%), Италия (7,1%), Нидерланд (6,9%) алады. Олардың артында инвестор елдердің алғашқы ондығына Оңтүстік Корея, Қытай, Канада мен Нидерланд кіреді. Жоғарыда айтылған елдердің барлығының үлесіне қазақ экономикасына салынған шетелдік инвестицияның жалпы көлемінің 60% келеді.

Н.Ә.Назарбаев Қазақстан халқына жолдамасында шетелдерден капитал тартудың маңызына көңіл бөлді. Мысалы ол:»Біздің басты көңіл бөлуіміз шетел инвестициясын қорғау мәселесі. Сондықтан да мен өз Қаулыммен Мемлекеттік инвестициялық комитет құрдым және оған тікелей инвестицияны Қазақстанда пайдалану құқы туралы саясатты жүргізетін бірден бір мемлекеттік ұйым мәртебесін бердім»,-деді.

Тікелей инвестиция әлемдік экономикаға және оның жүрегі халықаралық бизнеске елеулі әсер етеді. Экономикалық көзқарас және фирмалар тарапынан оған мыналар жатады:

-өзі үшін тұрақты нарықты тікелей қамтамасыз ету немесе үшінші ел нарығына шығатын басқыш ретінде қолдануы;

-өзінің «ішкі нарығын» құру, оның кейбір секторлары басқа елдерде орналасуы мүмкін;

-өз мүддесін аймақтық және кең ауқымды халықаралық деңгейде мемлекетаралық қатынастарға еңгізу.

Кесте 3

Әлемдегі елдер тобының тікелей инвестициясының көлемі

Елдер тобы	Импортшы	Экспортшы
Бүкіл әлем	3456	3541
Өнеркәсібі дамыған елдер	2349	3192
Дамушы елдер	1044	342
Орталық және Шығыс Еуропа елдері	62	6,7

Ұлттық экономика тұрақтылығында көрініс беретін қолайлы инвестициялық орта Қазақстан экономикасына шетелдік инвестицияларды тартудың негізгі факторы болды. Бұл жерде мемлекеттің барлық деңгейлердегі шаруашылық әрекеттерге арналған құқықтық кеңістіктің транспаренттілігімен қамтасыз етудегі саясаты, капитал салымдары тәуекелін төмендету, инвесторлар құқығын қорғау саясаты елеулі рөл ойнады. Бұлардың тұтас жиынтығы әлемдегі бірден бір қолайлы инвестициялық климатты қалыптастырды. Қазақстан шетелдік инвестицияларды тарту көлемі бойынша ТМД мемлекеттері ішінде даусыз лидер болды. 1993-2011 жж. ішінде республика экономикасына тікелей шетелдік инвестициялар 34 млрд. АҚШ долл. аса сомада тартылған, оның ішінде 2011-2011 жылдар аралығында – 24.5 млрд. долл.

Кесте 2

Әлемдегі шетел инвестицияларын тартудың деңгейінің өзгеруі, елдер топтамасына байланысты және Қазақстанда 2005-2012 жж, %

Аймақ-ел	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Бүкіл әлем	100	116,4	144,1	181,1	327,5	418,3	168,6
Дамыған елдер	100	106,9	130,3	229,7	402,7	538,7	178,2
Дамушы елдер	100	136,5	170,7	173,4	207,3	225,6	153,8
Орта Азия	100	156,5	232,3	182,1	151,7	114,2	367,0
Қазақстан	100	170,1	214,1	125,3	188,2	282,6	476,5
ОШЕ	100	95,0	134,0	170,4	185,9	192,8	147,0
Ресей	100	127,9	241,3	137,0	164,1	134,6	56,7

Дереккөз: «World Investment report. Gross-border mergers and Development»- Un, NY and Geneva, 2009.p.283-287; «World Investment report. FDI Policies for Development National and International Perspectives».- Un, NY and Geneva, 2012.p.249-252, ҚР төлем балансы.

Жыл сайынғы тікелей шетелдік инвестицияның жиынтық көлемі ЖІӨ-нен орта деңгейде 8% сақталды. Республикадағы инвестициялық климаттың жылынуы арқасында жаңадан барлық мемлекеттер Қазақстан үшін несиелік жолдарды ашуда.

Егер Қазақстан мен Ресейге тартылатын шетелдік инвестициялардың жалпы көлемін салыстырсақ, онда Қазақстан экономикасына қарағанда ресейлік экономикаға тартылған шетелдік инвестициялардың абсолютті көлемі көп болған. Бірақ, Ресейдің ЖІӨ көлемі Қазақстанның ЖІӨ-нен 10 есе көп деуге болатынын ескерсек, онда Қазақстан өз экономикасына қатыстылықта инвестицияның жоғары көлемін тартып отырған.

Сарапшылардың бағалауы бойынша, Қазақстан соңғы жылдары Орталық Азия елдерінің тартатын барлық шетелдік инвестициясының 80% аса бөлігін алады. Әлемдік банк Қазақстанды әлемнің шетелдік инвестицияның көптеген бөлігін

• Improved the procedures of correcting the declared value by the customs authorities – besides, they should have the right to makes the changes, only after discussing the value of the declarant, and after giving a reasonable answer to the question, why the cost values are not acceptable;

• Provide consultation with the customs authorities on the method of determining the customs value;

• The possibility of public access to the database of the customs value, which is conducted by the customs authorities, (depending on the requirements of the Privacy Policy).

Further harmonization of the Customs Code of the Tax Code of Ukraine and other legislative acts:

• Adjustments to provisions of the Tax Code on VAT provisions of the Customs Code concerning the VAT within the various customs procedures;

• Abolition of exchange control provisions (usually 180 days) because it creates obstacles to doing business and implementation of specific customs procedures.

International experts believe that the involvement of international best practices, will help Ukraine to improve customs code, will lead to the and increase of revenue, ensure transparency and predictability of customs clearance, which in turn will increase the level of competitiveness of Ukraine.[1]

Conclusions: The study carried out in the research allowed to make the following conclusions:

1. It is determined that the reason for the adoption of the new Customs Code of Ukraine was the reorganization of customs relations in regard to the need in simplifying customs relations and the need in quick adaptation to the changes in declaring in the world.

2. As a the result the analysis of main advantages and disadvantages of the new Customs Code, has been determined the recommendations of international experts as for the further improvement of the Code and its perspectives have been analyzed.

Literature

1.Ukrainian Union of Industrialists and Entrepreneurs' Economic Council USPP welcomed the new customs

2. Kalachova G. 'advantage and disadvantages of the new Customs Code « <http://real-economy.com.ua/publication/22/10709.html>

3.Uefa financial growth «budget revenues and new Customs Code (informational materials)» – <http://lfr.org.ua/ru/analytics/460-2012-07-11-20-04-22.html>

4. Customs revenues to the state budget – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

5. These are the World Bank Doing Business in 2012, in «International Trade» <http://www.worldbank.org/>

Магистр экономика Бекбергенова Ж.Т.
*Каспийский Государственный Университет Технологии
 и Инжиниринга им.Ш.Есенова, Казахстан*

ОПЫТ ОЦЕНКИ ГОРОДСКИХ ЗЕМЕЛЬ ЗА РУБЕЖОМ

Казахстан располагает крупнейшими земельными ресурсами. Общая площадь земельного фонда составляет 272 млн. гектар. В связи с этим земельные отношения в Казахстане – очень интересный и актуальный вопрос. Объектом земельных отношений является вся земля в пределах территории Республики Казахстан, отдельные земельные участки независимо от того, что на них расположено и от правовых оснований их закрепленности за отдельными субъектами, а также право на земельные участки и земельные доли.

В Республике Казахстан применяется нормативная оценка земельных участков. Многих специалистов это не устраивает, поэтому некоторые из них считают, что в Казахстане методика определения оценочной стоимости несовершенна и требует доработки. Поэтому в настоящее время разрабатываются и другие специфические методы, применимые только для Казахских условий. Но они пока не получили широкого применения в нашей стране.

Переход к рыночной экономике объективно вызвал необходимость введения различных форм собственности на землю, платность землепользования, законодательного признания земли в качестве объекта недвижимости и предмета правового регулирования с сохранением его главных функций – как средства производства, пространственного базиса и важнейшего ограниченного природного ресурса.

Если говорить в целом о частной собственности на земли сельскохозяйственного назначения, то она имеется практически во всех странах с развитой рыночной экономикой. В США и Канаде они занимают 98%, Польше – 92%, Албании – 88%, Швеции и Германии – 95% т.д.

Зарубежный опыт установления платы за землю позволяет выявить факторы, определяющие размер платы; изучить динамику роста цен на землю; установить удельный вес платы за землю и общую структуру затрат на городское строительство; влияние платы за землю на политику и характер землепользования в городах. Выявление и оценка факторов, влияющих на цену земли, имеет важное значение для прогнозирования ее изменения и установления более гибкой политики налогообложения.

Детальные исследования, осуществленные Американским институтом планировки городов по определению влияния общественных инвестиций на ценность городских земель, привели к выводам, согласно которым факторы, определяющие цену земли, можно разделить на три группы: физические (размер участка, протяженность фронтальной линии, местоположение в плане города, инженерно-геологические условия); экономические (доход, получаемый с этого участка, ин-

Казахстанның инвестициялық стратегиясы шетелдік капиталдарды тартудың үлкен бағытында даму үстінде.

Егер АҚШ пен Ұлыбританияда экономикалық өсу қарқынының төмендеуінің циклдік сипаты көрінсе, ЕО көптеген елдері мен Жапония әлемдік экономикада капитал қозғалысын тұтас тежеген тұрақты өсімнің траекториясына шыға алмады. Бұған қарамастан Қазақстан бұрынғыдай субаймақта тікелей шетел инвестицияларының ірі алушысы болып қала берді.

Бұл белгілі бір дәрежеде көптеген ТМД елдерінің, оның ішінде Қазақстанның дамуында күрделі кезең болды: әлемдік нарық туғызған қолайлы конъюктура арқасында салыстырмалы экономикалық тұрақтылыққа қол жеткізді. Инфляция мен жұмыссыздықтың салыстырмалы салыстырмалы деңгейі жағдайында негізгі макроэкономикалық көрсеткіштердің өсімін көрсетті: ЖІӨ, негізгі капиталға арналған инвестициялар, сыртқы сауда айналымы, т.б.

Соңғы жылдар ағымында негізгі капиталға арналған инвестициялардың өсу қарқыны ТМД елдерінің көбінде олардың ЖІӨ өсу қарқынынан озып отырды. Осыған ұқсас тенденция ЖІӨ өсу қарқынынан негізгі капиталға арналған инвестицияның тұрақты өсу қарқыны Қазақстанда да байқалды. Сонымен, 2006ж. ЖІӨ өсу қарқыны 109,8% құрады, ал инвестиция – 148,5%, 2007 жылы – 109,8% және 111%, 2009 жылы – 109,2% және 111%, 2009 жылы – 9,4% және 110,6% болды. Сонымен қатар, ұлттық экономикадағы ішкі қаржыландыру көздеріне оң тенденция байқалды. 2004-2011 жж. негізгі капиталға инвестицияларды қаржыландырудың негізгі көзі болып 2011 жылы негізгі капиталдағы инвестицияның жалпы көлемінен 65,2% құраған кәсіпорынның өзіндік құралдары танылды. 2012ж. 22,6% құраған шетелдік инвестициялардан отандық кәсіпорындардың үлкен тәуелділігін көрсететін шетелдік инвестициялар үлесі маңызды болып қалды.

Кесте 1.

Қаржыландыру көзіне байланысты негізгі капиталға салынған инвестициялар (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Негізгі капиталға салынған инвестициялар-барлығы	100	100	100	100	100	100	100	100
Соның ішінде қаржыландыруға байланысты:								
республикалық бюджеттен	8,1	4,8	2,0	2,9	3,9	4,4	7,7	9,2
жергілікті бюджеттен	1,5	2,2	4,3	5,1	5,1	5,1	4,7	3,0
өнеркәсіптің өз қаржысынан	66,8	63,1	68,8	63,0	62,9	62,2	65,9	65,2
шетел инвестицияларынан	23,6	29,9	24,9	29,0	28,1	28,3	21,7	22,6

Дереккөз: ҚР Статистика агенттігі

Ермаханбетова А.К.
Қазақстан, қ. Шымкент-2013

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ САЯСАТЫНЫҢ ДАМУ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

Қазақстан мемлекеті жиырма жыл ішінде көптеген жетістіктерге қол жеткізді. Индустрияландырудың 2010-2014 жылға арналған стратегиялық жоспары жасалынды. Жеделдетілген индустриялық-инновациялық дамудың төрт бюджеттік бағдарламасы негізделді. Елімізде индустрияландыру картасына инвестициясының жалпы көлемі 6,5 триллион теңге болатын 162 жоба енді. Қазақстан Президенті Н.А. Назарбаевтың тікелей тапсырмасымен 2010-2014 жылдарға арналған үдемелі индустриялық-инновациялық даму жөніндегі мемлекеттік бағдарлама жүзеге асырыла бастады. Экономиканы әртараптандыру, Қазақстандық қамтуды ұлғайту, шағын және орта бизнес үшін мүмкіндіктерді молайту, өндірістің жоғары технологиялық экономикасына көшу, осының бәрі бағдарламаның негізгі мақсаты болып табылады.

Инвестициялық саясат дегеніміз – халық шаруашылығының әр түрлі салаларында пайда табу мақсатымен ұзақ мерзімді капитал жұмсау саясаты. Күрделі қаржыны тиімді пайдаланудың, оларды шешуші бағыттарға шоғырландырудың, қоғамдық өндірісте тепе-теңдікті қамтамасыз етудің жолдарын көрсететін шаруашылық шешімдерінің жиынтығы. Егер инвестициялық саясат дұрыс шешілсе, әрбір шығындалған теңгеге келетін ұлттық табыстың мөлшері өседі, өнім молайды. Инвестициялық саясат күрделі қаржыны, қорларды өндіретін, өндейтін және ол өнімдерді пайдаланатын салалар арасында дұрыс пайдалануды қамтамасыз етуі керек. Қазіргі кезде күрделі қаржыны жаңа өндіріс орындарын тұрғыздан гөрі оларды техникалық жағынан қайта жарактандыруға, қайта құруға бағытталып, одан әрі өндіріске жұмсалған күрделі қаржының ара салмағын өсіре беру көзделіп отыр. Қазіргі кезеңде, инвестициялық саясат сұранысты қанағаттандыруға бағытталуға тиіс. Осы орайға келгенде, Президентіміздің бет алған бағыт бағдарламаларының Қазақстан үшін өте тиімді екеніне көз жеткізуге болады.

Инвестициялық саясат маңызды үш бағытта жүргізіледі:

1. мемлекеттік бюджеттік қорларды пайдалану арқылы;
2. ішкі несие қорлары мен жеке заңды тұлғалардың өзіндік қаражаттарын тиімді қолдануды ынталандыру арқылы;
3. шетелдік инвестициялар тарту мен тиімді пайдалану механизмі арқылы;

Осы бағыттар ішінен басымдысын таңдап алу және халық шаруашылығының барынша тиімді аймақтық-салалық құрылымын қолдау мақсатында олардың үйлесімін қамтамасыз ету–мемлекеттің инвестициялық саясатының негізін құрайды. Оны қалыптастыру барысында Қазақстан Республикасының Президенті бекітетін күрделі ұлттық бағдарламаларды іске асыру қажеттігі де ескеріледі.

вестиции, произведенные на данной территории); административные (законодательные акты о зонировании городских территорий, включающие административные ограничения в местоположении отдельных объектов).

Французский исследователь Дютайн, изучая механизм формирования цен в Парижской агломерации, пришел к следующему выводу: цена участка колеблется между двумя пределами – минимальной ценой, определяемой фактическим доходом участка, и максимальной ценой, которую потенциальный покупатель готов заплатить исходя из условий застройки, предполагаемых доходов от новых сооружений, минус затраты на их строительство и различные дополнительные расходы.

По мнению специалистов США, доля земли в оценочной стоимости недвижимости составляет 30-40%. Цена на землю влияет на вид ее использования. Как правило, значительные территории в центрах американских городов заняты торговыми учреждениями, зданиями контор, фирм. Высокая цена земли ведет к интенсификации ее использования, способствует перенаселенности наиболее ценных территорий, их транспортной перегрузке. К основным категориям землепользователей, с которыми связывают наиболее интенсивное использование городских территорий, относят: правительственные учреждения, частные конторы, зрелищные объекты, специализированные магазины, университеты, мотели, научно-исследовательские институты, культурно-бытовые центры.

Высокие цены на землю приводят к непропорциональным потребностям распределения городских территорий между отдельными функциональными зонами, затрудняют проведение реконструктивных работ. Зарубежный опыт свидетельствует: в центральных районах крупнейших городов размер компенсации за землю и дома, намеченные к сносу, составляет до 80-100% затрат на новое строительство.

В большинстве бывших социалистических стран Восточной Европы существовала плата за землю, и исследования по установлению ее взаимосвязи с оценкой территории, показали, что плата за землю значительно ниже ее фактической ценности. В Венгрии, например, с 1975 г. была введена категоричность населенных пунктов, в которой выделено 5 основных групп: столица, центры регионов, центры областей, прочие города и крупные села. При этом в пределах населенных пунктов выделяется до 6 зон – от центра города к периферии, по которым введена дифференцированная плата за пользование городскими землями. Например, плата за земельный участок в центре Будапешта в 6 раз выше, чем на его окраине, и примерно в 20 раз выше по сравнению с самой дешевой городской землей.

Важное значение имеет исследование проблемы зонирования использования городских земель. Среди факторов, влияющих на оценку эффективности использования городской территории, выделяют: предпочтения и доходы населения, повышение жизненных стандартов, стоимость земельных участков, уровень развития городского хозяйства и средств коммуникации, планировочные концепции и стандарты.

Стоимость земельных участков в городах стабильно растет. Рост стоимости земли в большинстве стран выше темпов роста инфляции. За последние 25 лет стоимость городских земель в США возросла в 10 раз; в Японии (в пригороде Токио) – в 20 раз, в то время как национальный доход увеличился примерно в 4 раза, а цены на потребительские товары – в 3 раза. В то же время благодаря методам контроля в Швеции рост стоимости земельных участков за десятилетие составил лишь 9%.

В отечественном градостроительстве практика жесткого зонирования имеет давнюю историю, начало которой положило строительство первых социалистических городов с четким функциональным разделением производственных и жилых зон. В связи с демократизацией общества и экономики, появлением вместо единой государственной различных форм собственности на землю большой интерес представляет изучение практики зонирования городских земель в индустриально развитых странах с преимущественно частной собственностью на землю.

В основе современного городского зонирования лежит выделение на территории административной единицы зон землепользования для уменьшения вероятности конфликта между различными видами деятельности. При этом критерием классификации видов землепользования является степень их отрицательного внешнего воздействия.

Практика зонирования в городах практически полностью отказалась от принципа многолетнего использования земель. Ее заменил принцип исключительности, согласно которому в зонах разрешается осуществление только тех видов хозяйственной деятельности, которые прямо указаны для данной зоны. Происходит углубленная дифференциация правовых режимов землепользования, которая выражается в увеличении числа зон и подзон, для которых хозяйственное и иное использование земель тщательно и подробно регламентируется.

На владельцев земельной собственности налагаются определенные ограничения по ее использованию. В США муниципальные органы имеют право регулировать и ограничивать высоту, число этажей, размеры зданий, процент застройки участка, размеры дворов и других открытых пространств, размещение и использование сооружений и земли для торговли, производства, жилья и других целей. Непременным условием при этом является сохранение стоимости и непричинение ущерба недвижимости.

Во Франции законодательные меры позитивного характера определяются прежде всего введением зон приоритетного, дифференцированного и согласованного развития. Границы зоны приоритетного городского развития определяются администрацией, а введение зон преследует двойную цель: концентрация строительства во избежание рассредоточения дорогостоящих общественных работ, финансируемых местными органами; предотвращение спекуляции земельными участками. Формирование зон согласованного развития регулируется общим градостроительным законодательством, за исключением того, что планы использования территории для них необязательны, так же как и получение

- достижение эквивалентного мировым образовательным стандартам и образцам качества и уровня образования на всех его ступенях, использование в этих целях сопоставимых процедур, инструментов и средств контроля качества образования, в частности полноценной системы индикаторов;

- приведение содержания и структуры отечественной системы образования в соответствие с общепризнанными международными нормами и стандартами;

- проведение работы по установлению соответствия дипломов и квалификационных структур в профессиональном образовании, что будет способствовать конкурентоспособности системы профессионального образования; существенное повышение академической мобильности педагогов, обучающихся и студентов;

- создание условий для значительного расширения экспорта и импорта технологий, знаний и образовательных услуг;

- равнодоступность различных секторов образования к государственным ресурсам;

- информатизация всех уровней образования, расширение доступа к образовательным ресурсам Интернет, широкое внедрение программ дистанционного обучения, цифровых и электронных средств обучения нового поколения.

Полученные в ходе исследования результаты возможно использовать для обоснования затрат на развитие человеческого потенциала

Литература:

- 1 Струмилин С.Г. Хозяйственное значение народного образования. М.,-Л., 1924. – 167 с.
- 2 Дятлов С. А. Основы теории человеческого капитала. С-Пб.: Экономическая школа, 1994. – 186 с.
- 3 Капелюшников Р.И. Современные буржуазные концепции формирования рабочей силы. Москва: Наука, 1981. – 289 с.
- 4 Печчеи А. Человеческие качества. Москва: Прогресс, 1980.- 302 с.
- 5 Докторович А. Смысл и методика расчета индекса развития человеческого потенциала // Российский экономический журнал.- 2001. – № 8.- С.89-91.
- 6 Becker G.S. Nobel lecture: The Economic Way of Looking at Behavior // Journal of Political Economy.- 1993.- V. 101.- P.385-389.
- 7 Статистический сборник РК 2007-2011 годы, Астана 2012 г.

контингента студентов и преподавательского состава, а, следовательно, и уровня подготовки в государственных и некоммерческих вузах.

Интернационализация высшего образования, отвечающая растущей потребности в межкультурном взаимопонимании, вызванная глобальным характером современных средств коммуникации, потребительских рынков и является, безусловно, благоприятной тенденцией. Однако, мобильность студентов и преподавателей в условиях сильных различий экономического развития разных стран приводит к такой негативной тенденции, как «утечка умов». Утрата квалифицированных человеческих ресурсов развивающимися странами и странами переходного периода вызвана не исключительно академической мобильностью, но и активизацией международной миграции, и тем, что развитые страны целенаправленно строят свою миграционную политику, предоставляют более выгодные условия.

Международное сотрудничество является мощным рычагом развития мировой системы высшего образования. Оно призвано решать ряд актуальных задач, таких как:

- соблюдение адекватности содержания и уровня высшего образования потребностям экономики, политики, социокультурной сферы общества;
- выравнивание уровней подготовки специалистов в разных странах и регионах;
- укрепление международной солидарности и партнерства в сфере высшего образования;
- совместное использование знаний и навыков в разных странах и на разных континентах;
- содействие развитию высших учебных заведений, особенно в развивающихся странах, в том числе с помощью финансирования из международных фондов;
- стимулирование общего повышения гибкости, охвата и качества высшего образования, способствующего устранению причин «утечки умов»;
- поощрение конкуренции научных школ и образовательных систем в сочетании с академической солидарностью и взаимопомощью;
- координация деятельности образовательных учреждений в целях развития высшего образования.

Широкое развитие получило двустороннее и многостороннее научно-педагогическое сотрудничество университетов, обмен преподавателями и студентами, в том числе при содействии созданных целевых наднациональных программ ЕС (COMETT, ERASMUS, LINGUA, SOCRATES).

Важнейшими условиями вхождения РК в мировые интеграционные образовательные процессы на современном этапе, без которых невозможно обеспечить конкурентоспособность и устойчивое инновационное развитие экономики образования являются следующие:

ние разрешения на строительство. Реализация большинства зон согласованного развития осуществляется, как правило, частными строительными фирмами, которых привлекает дополнительная прибыль, получаемая от повышения плотности застройки. Местная администрация также находит в этом свой интерес, поскольку она освобождается от финансирования ряда систем общественного обслуживания (дороги, рекреационные пространства и т. д.)

Таким образом, оценка земли в нашей стране до перехода к рыночным отношениям не практиковалась, в условиях формирования рынка земли необходимы дальнейшее совершенствование механизма оценки земельных ресурсов, разработка и апробация методических подходов к определению стоимости земельных участков.

Литература:

1. Антонов В.П. Оценка земли. – Владимир: изд-во «Посад», 1997.
2. Экерт Д. Оценка земельных участков: Учеб. пособие. -М.: РОО, 1994
3. Грязнова А.Г. Оценка недвижимости: Учебн. пособие. -М.: Финансы и статистика, 1999
4. Есипов В.Е. Ипотечно-инвестиционный анализ: Учебное пособие.-СПб: Изд-во СПбУЭФ, 1998.

Лещух І.В.

Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЦТВА І ОБІГУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ: АНАЛІЗ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

У всі часи платники податків прагнули вийти з-під контролю через різні об'єктивні і суб'єктивні причини, зокрема, через значне податкове навантаження. У сфері оподаткування цьому завжди протистоїть система податкового управління і, насамперед, такий її елемент як податковий контроль. Саме він покликаний удосконалити та впорядкувати взаємовідносин між платниками податків і контролюючими органами.

Дослідженню проблем теорії та практики здійснення податкового контролю присвячені праці таких науковців, як О.Василик, В. Мельник, О. Молдаван, А. Соколовська та ін.

Проблеми податкового контролю справляння акцизного збору в Україні розроблялися у наукових працях Ю. Вашенка, О. Данілова, Т. Паєнтко; у сфері торгівлі алкогольними напоями – О. Негоди, Ю. Негоди та ін. [2, 188].

Чи не найбільш криміногенною серед галузей економіки є діяльність у сфері виробництва, обігу та збуту підакцизної продукції. Часта зміна законодавства з цього питання не дає змоги ефективно працювати та породжує постійні колізії між товаровиробниками, продавцями та органами, що здійснюють контроль за дотриманням податкового законодавства у цій сфері.

Тому, з метою запобігання нелегальному виробництву та обігу алкогольних напоїв, контролю за якістю спирту, горілки і лікєро-горілочаних виробів, контролю за дотриманням чинного податкового законодавства суб'єктами господарювання даної галузі, важливим є аналіз показників контрольно-перевірочної роботи податкових органів у цій сфері.

За 12 місяців 2011 р. контролюючими податковими органами Львівщини було проведено 112 перевірок суб'єктів господарювання, які здійснюють оптову торгівлю алкогольними напоями та/або тютюновими виробами, а також 10 перевірок суб'єктів господарювання, які здійснюють роздрібну торгівлю алкогольними напоями та/або тютюновими виробами. Протягом аналогічного періоду звітнього року кількість проведених перевірок становила 126 та 14 відповідно. В ході проведення перевірок виявлено 188 порушень. «Найпопулярнішими» з них протягом 2009-2012 рр. були такі, як торгівля алкогольними напоями за цінами нижчими від мінімальних роздрібних цін та безліцензійна торгівля підакцизними товарами. За останніх два досліджуваних роки значно зросла кількість порушень касової дисципліни – більш як у чотири рази порівняно із 2009 р.

За результатами перевірок було застосовано наступні санкції (табл. 1):

Таблиця 1

Результати проведення контрольно-перевірочних заходів органами ДПС у Львівській обл. стосовно торгівлі підакцизними товарами протягом 2009-2012 рр.* тис. грн.

Показники	Роки				Відхилення			
					2012/2009		2012/2011	
	2009	2010	2011	2012	у сумі	у частці, %	у сумі	у частці, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Вилучено з незаконного обігу товарів, у т.ч.	81172,9	46397	13834,2	29202,2	-51970,7	36,0	15368	47,4
лікєро-горілочаних напоїв	10677,8	4700	613,8	5132,4	-5545,4	48,1	4518,6	12,0

Из таблицы 3 видно, что численность учебных заведений в 2010 -2011 гг. сократилась как по Республике Казахстан, так и почти по всем регионам, что следует отметить как положительную тенденцию развития рынка образовательных услуг.

Несмотря на некоторую положительную динамику рынка образовательных услуг, следует отметить, что достижения последних лет и указывают на то, что Программа развития образования ни в коей мере не достигла поставленных задач. В условиях ухудшения экономической ситуации можно прогнозировать дальнейшее ухудшение показателей рынка образовательных услуг. Публикации в периодических изданиях наперебой сообщают об отчислении значительного числа студентов из высших учебных заведений, о неосвоении выделенных фондами кредитов на образование и других негативных тенденциях.

Основными тенденциями рынка образовательных услуг являются следующие:

- высшее образование все более становится массовым.

- другой важной тенденцией является диверсификация высшего образования по институциональным формам, уровням и содержанию.

-динамично набирающей силу, является тенденция интернационализации человеческого капитала, основанная на универсальном характере знаний, на мобилизации коллективных усилий международного научного сообщества. Это проявляется как в возрастающей роли международного сотрудничества в деятельности национальных образовательных заведений и организаций, так и в появлении наднациональных организаций, программ и фондов. В сфере высшего образования наблюдается теснейшее сближение, если не общность, проблем, тенденций, задач и целей, заставляющее забывать о национальных и региональных различиях и специфике. Идет универсализация содержания образования, которую невозможно остановить в эпоху информационной революции и при существующих мировых универсальных коммуникационных системах в виде Интернет.

Интернационализация системы образования представляет собой объективный, динамично развивающийся процесс. По мнению многих ученых интернационализация образования приобретает черты качественно нового этапа – интеграции, о чем свидетельствует появление соответствующей политико-правовой надстройки интеграционного комплекса.

Расширение масштабов высшего образования ставит острую проблему качества обучения. Современное общество нуждается в высокообразованных и мобильных специалистах. Именно общество может и должно стимулировать качественное высшее образование, воздействуя на рынок труда молодых специалистов.

Остро стоит проблема финансирования растущих масштабов высшего образования. Рост числа студентов вынуждает многие учебные заведения сокращать затраты на модернизацию инфраструктуры, библиотечные фонды, международное сотрудничество, педагогические кадры.

Диверсификация высшего образования породила проблему его адекватности современным требованиям и качественных различий в разных типах учебных заведений. Для РК эта проблема выражается в качественных различиях

Жамбылская	12918	19311	24156
Западно-Казахстанская	11614	12769	13829
Карагандинская	23700	32534	36946
Костанайская	14506	17095	18952
Кызылординская	9026	12944	16115
Мангистауская	8515	12450	15283
Павлодарская	22014	25425	27367
Северо-Казахстанская	10700	11899	12442
Южно-Казахстанская	20351	31894	42805
г.Астана	14781	18904	20142
г.Алматы	31427	45165	54474

Таблица 3

Число высших учебных заведений по регионам

Регион	2008/2009	2009/2010	2010/2011
Республика Казахстан	180	181	174
Акмолинская	8	8	8
Актюбинская	6	7	7
Алматинская	4	4	4
Атырауская	3	3	3
Восточно-Казахстанская	9	11	10
Жамбылская	4	5	5
Западно-Казахстанская	6	6	7
Карагандинская	15	15	15
Костанайская	8	9	9
Кызылординская	6	6	6
Мангистауская	5	4	3
Павлодарская	4	5	4
Северо-Казахстанская	4	4	4
Южно-Казахстанская	19	18	19
г.Астана	10	10	11
г.Алматы	69	66	66

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
тютюнових виробів	1389,9	1300	4614,6	3216,3	1826,4	231,4	-1398,3	143,5
спирту	1122,5	1500	803,3	2199,8	1077,3	196,0	1396,5	36,5
інше	67982,7	38897	7802,5	18653,7	-49329	27,4	10851,2	41,8
Застосовано до суб'єктів господарювання фінансові санкції на загальну суму	290,824	386,7	429,38	407,86	117,036	140,2	-21,52	105,3
Забезпечено надходжень до бюджету фінансових санкцій	592,504	223,39	270,02	337,5	-255,004	57,0	67,48	80,0

*Складено автором за даними [3, 4, 5, 6]

Податковий контроль у сфері виробництва і обігу спирту та алкогольних напоїв є специфічною, проте, важливою частиною загального контролю у сфері оподаткування. Аналізуючи табл. 1, можна зробити наступні висновки – сьогодні існує потреба:

- зменшення податкового тиску на платників податків-виробників підакцизних товарів, покращення масово-роз'яснювальної роботи з метою забезпечення добровільної сплати податків;

- повноцінного інформаційно-аналітичного забезпечення роботи Департаменту САТ, що дозволить приймати оперативні управлінські рішення у сфері податкового контролю виробництва та обігу алкогольних напоїв і тютюнових виробів.

- підвищення ефективності контрольно-перевірочних заходів з метою підвищення ймовірності виявлення ухилень від сплати податків та зборів при загальному зменшенні кількості перевірок.

Реалізація зазначених заходів дозволить запровадити відповідальність за порушення податкового законодавства, яка б відповідала виявленим порушенням, та гармонізувати відносини між контролюючими податковими органами і суб'єктами підприємництва.

Література:

1. Податковий кодекс України: від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України. – 2010. – №92. – Ст. 3248. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

2. Анісімова Н.М. Правове регулювання податкового контролю у сфері виробництва і обігу спирту та алкогольних напоїв/ Н.М. Анісімова// Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право) – 2011. – № 2(53). – с. 188-193.

3. Звіт про виконання Плану основних питань економічної та контрольної роботи Державної податкової адміністрації у Львівській області на 2009 рік.

4. Звіт про виконання Плану основних питань економічної та контрольної роботи Державної податкової адміністрації у Львівській області на 2010 рік.

5. Звіт про виконання Плану основних питань економічної та контрольної роботи Державної податкової адміністрації у Львівській області на 2011 рік.

6. Звіт про виконання Плану основних питань економічної та контрольної роботи Державної податкової адміністрації у Львівській області на 2012 рік.

К.е.н., ст.в. Кукурудз О.М., студент Бугас В.В., студент Синявський В.В.
Київський національний торговельно-економічний університет

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

В сучасних умовах інноваційна сфера діяльності підприємств є пріоритетною у забезпеченні конкурентоспроможності, а відповідно і його ринкової життєздатності. Бюджетне фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні обмежується 1–3% від загальної суми витрат Зведеного бюджету, а основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти підприємств. Тому на даному етапі складних соціально-економічних трансформацій та в умовах обмеженості інвестиційних ресурсів однією з головних проблем у визначенні напрямів розвитку вітчизняної інноваційної сфери є формування відповідної державної інноваційної стратегії, однією зі складових якої є ефективне використання коштів з метою підвищення інноваційного рівня продукції та, в кінцевому підсумку, забезпечення її високого конкурентного рівня на світовому ринку наукоємних товарів.

Для реалізації інноваційних проектів потрібні значні довгострокові інвестиції в наукові дослідження та розробки. Необхідно, щоб держава забезпечила початкову підтримку інноваційним галузям в умовах нерозвиненості ринкових механізмів довгострокового фінансування та низького внутрішнього попиту на інноваційну продукцію. Досягши необхідного рівня розвитку, підприємства зможуть на ринкових умовах конкурувати на міжнародних ринках. Одним з яскравих прикладів є діяльність дніпропетровських ракетобудівельників [1].

Країни подібні до України (Польща, Росія тощо) відрізняються від більш економічно розвинутих країн слабкою участю підприємницького сектору у фі-

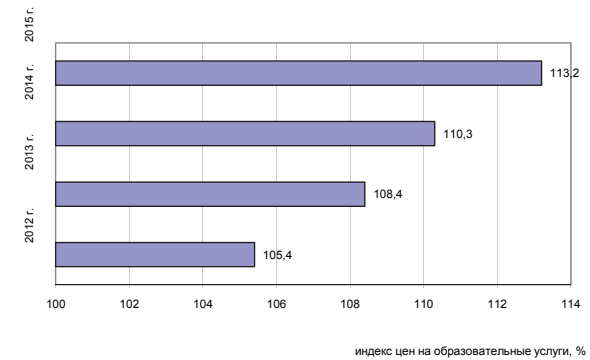

Рисунок 1 – Индекс цен на образовательные услуги

Совокупная доля охвата образованием населения в возрасте 6-24 года (общий показатель охвата) – отношение численности учащихся в учебных заведениях различного типа – общеобразовательных школах, профессионально-технических школах, средних и высших учебных заведениях к численности населения в возрасте 6-24 года.

Из таблицы 2 видно, что в среднем по республике Казахстан охвачено образованием 78,7% населения в возрасте от 6 до 24 лет.

При этом наблюдается явная диспропорция между сельским и городским населением: охвачено образованием городских жителей 99,2%, сельских 56,3%.

В отдельных регионах данный показатель значительно хуже среднереспубликанского. В таблице 2 приведены данные по численности учащихся в средних общеобразовательных школах.

Таблица 2

Численность учащихся в средних школах

Регион	2009	2010	2011
Республика Казахстан	250935	336728	397631
Акмолинская	10053	12440	16535
Актюбинская	17471	22613	26470
Алматинская	12856	19509	25461
Атырауская	5522	8649	11231
Восточно-Казахстанская	25481	33127	35423

мощи и национальной безопасности страны. В условиях быстроизменяющегося мира и увеличения потоков информации фундаментальные предметные знания являются обязательной, но не достаточной целью образования. Гораздо важнее и сложнее привить обучающимся умение самостоятельно добывать, анализировать, структурировать и эффективно использовать информацию для максимальной самореализации и полезного участия в жизни общества (компетентность). Отсутствие унифицированной системы управления образованием на региональном уровне, недостаток штатной численности специалистов в отделах образования отрицательно сказываются на эффективности управления образованием.

К основным проблемам рынка образовательных услуг следует отнести также и постоянный рост цен (таблица 1).

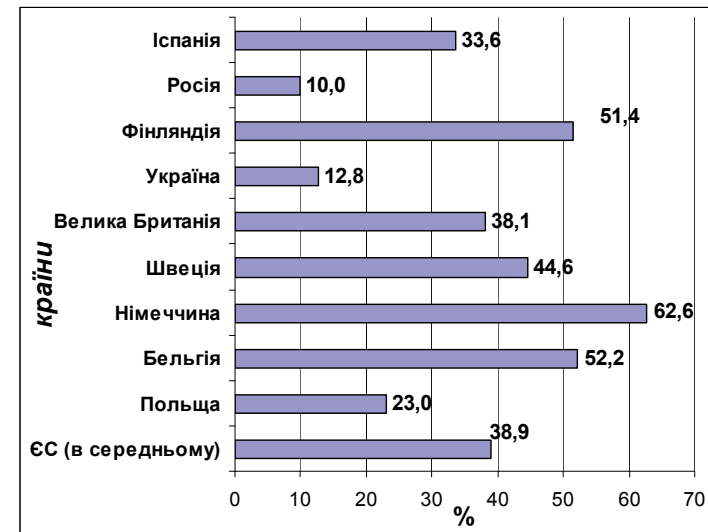
Таблица 1

Индекс цен на услуги образования, в процентах к предыдущему году

Регион	2008	2009	2010	2011
Республика Казахстан	105,4	108,4	110,3	113,2
Акмолинская область	104,1	100,0	109,6	105,7
Актюбинская область	105,3	114,3	110,3	116,2
Алматинская область	109,3	108,5	107,9	117,0
Атырауская область	113,1	105,9	103,7	115,0
Восточно-Казахстанская область	104,4	108,5	111,6	115,1
Жамбылская область	103,0	112,4	125,1	108,6
Западно-Казахстанская область	105,3	104,4	108,1	108,2
Карагандинская область	106,9	108,4	112,4	114,5
Костанайская область	102,5	112,1	106,7	105,2
Кызылординская область	100,8	101,4	102,4	110,0
Мангистауская область	112,9	111,1	112,0	113,5
Павлодарская область	104,8	109,1	110,3	112,5
Северо-Казахстанская область	104,1	107,0	111,5	105,0
Южно-Казахстанская область	102,7	111,4	111,5	127,3
г. Астана	111,9	112,0	109,7	111,6
г. Алматы	103,2	106,4	108,7	109,9

Из таблицы видно, что по росту цен на образовательные услуги лидирует Южно – Казахстанская, Алматинская, Актюбинская, Атырауская и Восточно – Казахстанская области. Индекс цен в данных регионах превышает среднереспубликанский показатель. Таблица 1 показывает также, что индекс цен на образовательные услуги в анализируемом периоде неуклонно повышается, а в 2012 – 2015 г. прогнозируется его наибольшее значение, что видно из рисунка 1.

нануванні та здійсненні наукових досліджень та розробок. В економіках, де діяльність у сфері досліджень та розробок залишається на низькому рівні, переважна більшість фірм мають низьку схильність до інновацій та недостатній рівень інноваційності. Тільки незначна частка фірм визначають своїм пріоритетом розробку нових продуктів та процесів як основу своєї конкурентної стратегії, натомість, більшість зосереджується на адаптації імпортованих технологій та ноу-хау. На рис. 1 зображено порівняння питомої ваги підприємств, що впроваджують інновації в Україні та деяких країнах Європи.

Рису-

Питома вага підприємств, що впроваджували інновації в Україні та деяких країнах Європи за 2011 рік, %.
Побудовано автором на основі [1],[2]

нок 1 –

За даними Національного інституту стратегічних досліджень частка інноваційних підприємств в Україні має становити близько 30-40%. Треба врахувати, що специфіка та спеціалізація української продукції така, що, значна частка – це сировина, мінеральні ресурси, аграрна продукція. І тут, хочеш не хочеш, інноваційності досягати надзвичайно важко. Але все одно треба прагнути рівня, який притаманний світовим зразкам.

Фінансування науково-технічних робіт державою в Японії становить 0,58 % ВВП, у США – 0,76 %, Німеччині – 0,79 %, Франції – 0,80 %, Великобританії – 0,55%. У Франції пряме фінансування витрат на інновації в провідних фірмах складає 50 %, стільки ж складають безоплатні позички в Німеччині .

За даними Всесвітнього економічного форуму за 2012 рр., Україна за глобальним індексом конкурентоспроможності економіки, що враховує інноваційний потенціал підприємств, займає 73 місце із 144 країн з 4,14 бала (Росія 67 б. та – 4,2 б., Казахстан 51-й – 4,38 б.). Лідерами рейтингу є Швейцарія (5,72 б.), Сінгапур (5,67 б.), Фінляндія (5,55 б.). Водночас, коли взяти до уваги таку складову загального рейтингу конкурентоспроможності, як співпраця університетів із промисловими підприємствами, то за цим показником Україна посідає 47 місце (4,7 бала) та випереджає Росію – 52 місце (4,59 б.) та Казахстан – 58 (4,37 б.). Отже, наша країна ще остаточно не втратила шансів для пришвидшення темпів зростання на основі високотехнологічних розробок. Тривожним симптомом при розгляді змін конкурентоспроможного потенціалу розвитку є тенденції значного зниження індексу конкурентоспроможності за останні роки [1], [3, с.301].

Збереження існуючої моделі розвитку промислового сектору України з орієнтацією на низькотехнологічне виробництво та експорт може призвести до подальшого нарощування технологічного відставання від розвинутих країн та зниження конкурентних позицій національної економіки. Тому пріоритетним завданням державної політики на сучасному етапі є здійснення комплексу заходів щодо збалансованого розвитку усіх підсистем національної інноваційної системи, підтримки інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання на всіх стадіях інноваційного процесу, стимулювання попиту на результати наукових досліджень і розробок, кваліфікований персонал, створення сприятливих умов для виробництва інноваційної продукції з високим рівнем доданої вартості [4, с.72], [5, с.30-31].

Аналіз динаміки показників інноваційної діяльності у промисловості України у 2007-2011 рр. свідчить про повільну динаміку збільшення загальної суми витрат на впровадження інновацій (Рис.2). Так, інноваційна діяльність в Україні характеризується повільними темпами зростання кількості інноваційно активних підприємств у промисловості, чисельність яких у 2011 р. зросла лише на 14,1 % порівняно з докризовим 2007 р., а також незначними обсягами реалізованої інноваційної продукції – її частка в загальному обсязі реалізованої промислової продукції знизилась з 6,7 % у 2007 р. до 3,8 % у 2011 р.

Этот показатель возможен в двух вариантах: на единицу образовательного фонда всего населения и работающей его части.

В первом случае объем воспроизведенного богатства страны делится на образовательный фонд, воплощенный во всем населении, а во втором – в рабочей силе.

По мере опережающего роста ВВП по отношению к фонду образования в расчете на единицу последнего происходит увеличение размеров ВВП, что и означает повышение эффективности образования. Другим показателем, как бы обратным первому, может служить показатель интеллектуалоемкости производства. Он показывает, сколько денежных единиц, аккумулированных в образовательном фонде, приходится на каждую единицу производственного продукта.

Показатель интеллектуалоемкости (Ие) рассчитывается как отношение фонда образования к валовому национальному продукту по следующей формуле:

$$Ие = \text{ФО} / \text{ВВП}, \quad (2)$$

Для определения эффективности вложения в развитие человеческого потенциала целесообразно рассчитать эффективность образования на макроуровне (ЭО) и показатели интеллектуалоемкости (Ие) производства в

$$2007 \text{ год: } ЭО = 7457,1 / 256,9 = 29,0$$

$$2008 \text{ год: } ЭО = 9853,1 / 3216,9 = 30,6$$

$$2009 \text{ год: } ЭО = 12544,1 / 4489,9 = 27,9$$

$$2010 \text{ год: } ЭО = 704180 / 33466,8 = 21,0$$

$$2011 \text{ год: } ЭО = 886775,5 / 43351,6 = 20,5$$

Следовательно, по Республике Казахстан в среднем происходит увеличение размеров ВВП в расчете на 1 тенге образовательного фонда.

$$2007 \text{ год: } Ие = 256,9 / 7457,1 = 0,0344$$

$$2008 \text{ год: } Ие = 3216,9 / 9853,9 = 0,0324$$

$$2009 \text{ год: } Ие = 4489,9 / 12544,9 = 0,0354$$

$$2010 \text{ год: } Ие = 33466,8 / 704180,6 = 0,047$$

$$2011 \text{ год: } Ие = 43351,6 / 886775,5 = 0,049$$

Следовательно, в среднем на каждую единицу ВВП образовательный фонд снижается. Это является негативной тенденцией для республики, так как для развитых стран характерно увеличение данного показателя в динамике. Это говорит о недостаточном внимании к развитию образовательного потенциала в нашей республике.

Необходимо также проанализировать и другие основные социально – экономические показатели рынка образовательных услуг в Республике Казахстан.

Республика Казахстан признана мировым сообществом как государство с рыночной экономикой. За короткий исторический период независимости страна достигла значительного роста в экономике, интегрируясь с мировым сообществом. В этом контексте возрастают роль и значение системы образования, человеческих ресурсов как критериев уровня общественного развития, экономической

Другие проекты. На структурах Аташ, Жамбай Южный – Южное Забурунне проведены геолого-разведочные работы в объеме 1450 пог. км, ведется обработка и интерпретация полученных данных и идет подготовка к разведочному бурению.

14 декабря 2005 года подписано СРП между Министерством энергетики и минеральных ресурсов Республики Казахстан, и компанией «Оман Перлз Компани Лимитед» и АО «Национальная компания «КазМунайГаз».

По проекту Жемчужины планы на 2007-2009 годы построены скважины на площади Жемчужина 1 и скважины на площади Жемчужина 6.

Развитие транспортной инфраструктуры. Увеличение объемов добычи нефти и газа, освоение перспективных месторождений шельфа Каспия требует динамичного развития нефтегазотранспортной инфраструктуры. В связи с этим актуальной является работа по созданию новых и расширению существующих экспортных систем.

**Научный руководитель Ситникова Е.С. – к.э.н. ассоциированный профессор
Магистрант-Нурахметов Е.Е.**

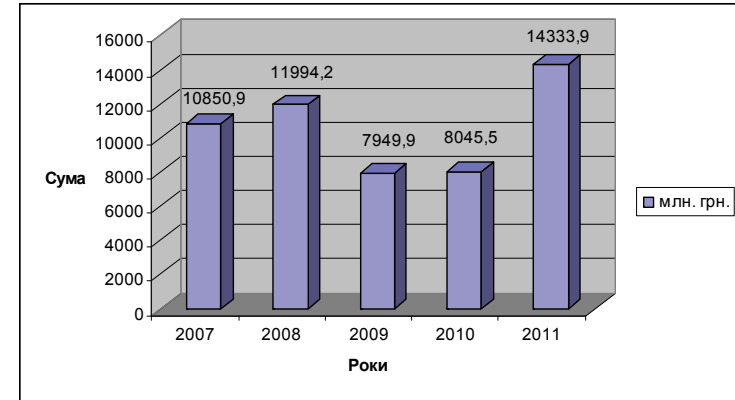
*Восточно-Казахстанский государственный университет им. С. Аманжолова
Республика Казахстан*

АНАЛИЗ ОСНОВНЫХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭКОНОМИКИ ОБРАЗОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

На современном этапе рост общеобразовательного и профессионально-квалифицированного уровня занятого населения является важным фактором повышения эффективности общественного производства. Денежная оценка образовательного потенциала, позволяет рассчитать ряд важных показателей, характеризующих эффективность образования. К числу таких показателей следует, прежде всего, отнести макроэкономический показатель фондообразования. Это количество произведенного валового национального продукта (ВНП) на единицу образовательного фонда страны в денежном выражении. Рассчитать этот показатель можно по такой формуле:

$$ЭО_{нх} = \text{ВНП} / \text{ФО}, \quad (1)$$

где $ЭО_{нх}$ – эффективность образования народнохозяйственная;
 $ФО$ – фонд образования.

**Рис.2. Загальна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності підприємств в Україні у 2007-2011 рр. (млн. грн.).
Побудовано на основі даних Держжостату України [2]**

Інноваційна діяльність може забезпечити суттєві конкурентні переваги суб'єктам інноваційної діяльності, проте її реалізація переважно пов'язана із значними капіталовкладеннями та супроводжується високим рівнем ризиковості. Саме тому надзвичайно вагомим, з погляду підтримки та підвищення ефективності перебігу інноваційних процесів, є державне сприяння в інноваційній сфері [6, с.80].

Державна підтримка інноваційної діяльності в Україні повинна здійснюватися за допомогою:

- пільгового оподаткування коштів виробничих підприємств, які спрямовуються на освоєння високих технологій на науково-дослідні розробки а також інноваційних підприємств на початкових стадіях освоєння ними нових технологій й організації випуску нової конкурентоздатної на світовому ринку продукції ;
- пільгового режиму амортизаційних відрахувань та інвестиційного кредиту, зниженого відсотку оподаткування, прибутку на частину вартості інвестицій, яка використана для придбання устаткування, особливо на стадії модернізації підприємства;
- фінансового стимулювання зниження енерго- й ресурсоемності виробництва та застосування дестимулюючих санкцій на випуск застарілої продукції і використання неефективних ресурсо- й енергомістких та екологічно небезпечних технологій;
- державного страхування кредитів приватних банків, наданих для виконання інноваційних проектів;
- заходів нормативно-правового обмеження ресурсів держави для фінансування сировинного сектору;

- практики розширення обсягів державного замовлення на проведення науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, а також промислове освоєння технологій і продукції, які є стратегічними пріоритетами у контексті забезпечення інноваційного розвитку та конкурентоспроможності;

- стимулювання сукупного інноваційного попиту вітчизняних споживачів та надання вигідних умов виробникам відповідної продукції для задоволення попиту зовнішнього ринку;

- ефективної державної підтримки виробників та експортерів високих технологій і виробленої з їх використанням продукції;

- розширення платоспроможного попиту сектора кінцевого споживання як динамічного і чутливого до новітніх зразків продукції та послуг;

- ефективного використання потенціалу методів нетарифного регулювання експорту та імпорту для захисту економічних інтересів вітчизняних товаровиробників у визнаних міжнародною практикою правових формах;

- посиленої тактичної гнучкості тарифного регулювання експорту та імпорту промислової продукції з урахуванням вимог СОТ і відповідної практики державного втручання;

- практики залучення зростаючих обсягів фінансування через фондовий ринок шляхом підвищення «прозорості» та «розкриття» українських корпорацій, створення економічних та організаційних стимулів до їх інвестиційно-інноваційного розвитку на основі ефективного використання наявних активів і залучених коштів, подальшого вдосконалення нормативно-правової бази функціонування фондового ринку, політики стимулювання і підтримки інноваційно зв'язаних інвестицій та кредитів [7].

Отож, можна констатувати, що лише використання світового досвіду управління інноваційною діяльністю могло б активізувати інноваційні процеси в Україні. Вибираючи напрями та моделі інноваційного розвитку, слід урахувати особливості та науково-технічний і ресурсний потенціали регіонів. Особливу увагу слід приділити формуванню регіональних фінансово-промислових комплексів.

Література:

1. The Global Competitiveness Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Лабунська, С. В. Інноваційна діяльність підприємства як фактор ризику та умова зміцнення його економічної безпеки [Текст] / С. В. Лабунська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2012. – № 725. – С. 297-304.

4. Джемелінська, Л. В. Інноваційна активність малих та середніх підприємств України [Текст] / Л. В. Джемелінська // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2011. – Вип. 6. – С. 69-73.

нефтегазового комплекса и смежных отраслей, создание инфраструктуры для береговой поддержки морских операций и строительство дополнительных трубопроводных мощностей.

Северо-Каспийский проект. На месторождении Кашаган общее выполнение работ по опытно-промышленной разработке составило 56%.

За весь период действия соглашения по Северо-Каспийскому проекту пробурены 22 скважины. В настоящее время ведется бурение 3 эксплуатационных и 2 оценочных скважин.

На сегодняшний день по Северо-Каспийскому проекту поступления в бюджет республики составили 547,5 млн. долл. США в виде бонусов и других платежей.

В соответствии с условиями Соглашения о разделе продукции (далее – СРП) подрядчик финансирует социальные и инфраструктурные проекты в Атырауской и Мангистауской областях.

Проект Курмангазы. 6 июля 2005 года между Министерством энергетики и минеральных ресурсов Республики Казахстан, с одной стороны, и АО МНК «КазМунайТениз» и компанией Роснефть, с другой стороны, подписано (СРП). Согласно СРП подрядные компании должны выполнить обязательный объем разведочных работ, предусматривающий бурение 2 разведочных скважин глубиной 2000 и 1300 м.

По результатам бурения скважины № 1 бурение второй разведочной скважины в 2006 году перенесено на более поздний срок после проведения дополнительного комплекса геолого-геофизических исследований для выявления наиболее перспективных на нефть и газ участков структуры, для выработки обоснованных рекомендаций о месте и глубине заложения разведочной скважины № 2.

Проект Тюб-Караган. В 2005 году пробурена первая разведочная скважина до проектной глубины 2500 м. Вскрыты проектные меловые, юрские и триасовые отложения. Проведены все проектные исследования. Промышленных нефтепроявлений обнаружено не было.

С целью выделения и оконтуривания уже известных объектов, связанных с залежами углеводородов в юрско-меловых отложениях, на участке Тюб-Караган в настоящее время проводится работа по анализу и обобщению геолого-геофизических данных, с целью уточнения точки заложения второй разведочной скважины и оценки перспективности на нефть и газ Центрально-Мангышлакской зоны поднятия, прилегающих к структуре Тюб-Караган.

Проекты «Хвалынское» и «Центральная» реализуются в соответствии с Протоколом от 13 мая 2003 года к Соглашению между Республикой Казахстан и Российской Федерацией о разграничении дна северной части Каспийского моря в целях осуществления суверенных прав на недропользование от 6 июля 1998 года. В соответствии с ним месторождение Хвалынское и структура Центральной находится под юрисдикцией Российской Федерации. Казахстанская сторона имеет право бесконкурсного участия в проектах с долей 50%.

Общие прогнозные ресурсы углеводородов Казахстана оцениваются в пределах 12-17 млрд. тонн, из них более 60% (8 млрд. т) приходится на казахстанский сектор Каспийского моря.

Реализация крупных проектов в нефтегазовой промышленности. Наиболее актуальными проектами для Казахстана на сегодняшний день являются действующие крупные проекты – Карачаганакский, Тенгизский, а также другие проекты, направленные на разведку шельфа казахстанского сектора Каспийского моря и ряда инфраструктурных проектов. Подготавливается к разработке одно из крупнейших в мире месторождений Кашаган.

Проекты Тенгиза. Успешно реализуется проект, обеспечивающий использование высоких технологий повышения нефтеотдачи пластов и охраны окружающей среды на месторождении Тенгиз.

Всего за период с 1993 по 2009 год было добыто 174,3 млн. тонн сырой нефти, в том числе в 2009 году – 22,3 млн. тонн.

С 2003 года реализуется проект Завода второго поколения и Закачки сырого газа стоимостью 5,5 млрд. долл. США.

Государственная программа освоения казахстанского сектора Каспийского моря (далее – КСКМ). Программа освоения казахстанского сектора Каспийского моря основана на принципах международного взаимовыгодного сотрудничества и соблюдения интересов Республики Казахстан; снижения рисков при заключении контрактов на недропользование, комплексного и рационального использования природных ресурсов; соблюдения международных стандартов и обеспечения экологической безопасности Каспийского региона.

Основными задачами программы являются выведение уровня добычи на стабильно высокий уровень и развитие сопутствующей инфраструктуры; создание отечественного производства и формирование собственной научно-технологической базы; подготовка высококвалифицированных казахстанских специалистов, комплексное и рациональное использование ресурсов по освоению Каспия для развития других отраслей экономики страны.

Правительство Республики Казахстан утвердило План мероприятий на 2006-2010 годы (II этап) по реализации Государственной программы освоения казахстанского сектора Каспийского моря.

На втором этапе начинается морская добыча углеводородов и рост экономических результатов по первым нефтегазовым проектам освоения КСКМ.

Основными мероприятиями этапа являются: начало морской добычи углеводородов на КСКМ, планомерное выставление на тендеры новых морских блоков, исполнение национальной нефтегазовой компанией функций оператора по морским проектам, совершенствование требований к охране окружающей среды, соответствующих международным экологическим стандартам, мониторинг всех морских проектов, разработка и осуществление дополнительных природоохранных мероприятий, соответствующих повышенным экологическим стандартам, подготовка и переподготовка казахстанских специалистов для

5. Вернидуб, Н. О. Аналіз інтеграції України в глобальні інноваційні процеси на основі міжнародних рейтингів [Текст] / Н. О. Вернидуб, В. А. Омеляненко, Г. С. Савельєва // Економіка та менеджмент: перспективи розвитку : матеріали доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22-24 червня 2012 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 30-31.

6. Ванькович, Д. Податкова конкуренція та інноваційний розвиток України в умовах глобалізації фінансових потоків [Текст] / Д. Ванькович // Формування ринкової економіки в Україні. – 2011. – Вип. 23, Ч. 1. – С. 78-82.

7. Краус, Н.М. Інноваційна діяльність та венчурний капітал в системній модернізації національної економіки [Текст] : монографія / Н. М. Краус, О. М. Шевченко ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кондратюка. – Полтава : Диво-світ, 2013. – 183 с.

Меджитова Севиль Руслановна

ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНОЙ ПОЛИТИКИ В УСЛОВИЯХ РЕФОРМИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ В УКРАИНЕ

В современных условиях существования нашего государства, его независимость и реформирование экономики существенно изменили роль государства в экономической системе страны. Важнейшим инструментом воздействия государства на ход экономических процессов, что в свою очередь, стимулирует экономический рост, является денежно-кредитная политика.

Формированию основ денежно-кредитной политики в условиях реформирования экономики Украины посвящено немало научных трудов, в частности А. Гальчинского, А. Грищенко, И. Феврала, В. Мищенко, М. Савлука и других. Особую актуальность данная проблема приобрела в отечественной и мировой экономике, которые развивались на основе денежно-кредитной модели экономического развития.

В условиях функционирования экономики Украины, которая постоянно создает новую экономическую ситуацию, формирование денежно-кредитной политики имеет как теоретическое, так и практическое значение. Все большее значение также приобретают монетарные методы воздействия на экономические процессы и роль Национального банка Украины как центра государственного регулирования. Поэтому все это требует повышенного внимания к формированию адекватного содержания денежно-кредитной политики. При таких об-

стоятельств возрастает значение исследования новых тенденций в содержании и характере современной денежно-кредитной политики.

Как известно, денежно-кредитная политика раскрывает направления и возможности регулирования экономики с помощью монетарных методов. Она дает возможность в значительной степени определять развитие современных экономических систем, которые являются основными рыночными регуляторами стабильности и экономического развития страны.

Стоит отметить, что в отдельных случаях понятие денежно-кредитной политики может использоваться как «монетарная политика», основанное на способности денежно-кредитной системы влиять на денежное предложение и, соответственно, на ставку процента, а через нее – на инвестиции и реальный доход [3].

В современной экономической литературе существует определенное разграничение во взглядах на возможности денежно-кредитной политики. Это заключается в том, что денежно-кредитная политика является оперативным и гибким довершением бюджетной политики, основанной на принципах монетаризма и имеет ряд преимуществ перед фискальной политикой [6]. Теорию государственного управления и регулирования экономики разработали Джон Кейнс и его последователи, с точки зрения которых денежно-кредитная политика является оперативным и гибким дополнением к бюджетной.

Согласно Закона Украины «О Национальном банке Украины» денежно-кредитная политика – комплекс мероприятий в сфере денежного обращения и кредита, направленных на обеспечение стабильности денежной единицы Украины через использование определенных настоящим Законом средств и методов [1].

Определению сущности денежно-кредитной политики наиболее полно соответствует ее определение как комплекса взаимосвязанных, скоординированных на достижение заранее определенных целей, мероприятий по регулированию денежного оборота, которые осуществляет государство через центральный банк [2].

Целесообразно также соотношение и взаимодействие денежно-кредитной политики и функционирования денежных систем. Современные денежные системы имеют четкое построение и обусловлены характером их функционирования. Денежно-кредитная политика имеет первостепенное значение и предопределяет характер и особенности денежных систем. Предметом денежно-кредитной политики, соответственно, является государственное регулирование сферы денежного обращения и кредитных отношений [6].

Одним из главных направлений реформирования денежно-кредитной политики является уточнение и дополнение ее целей, основанные на учете особенностей современных экономических процессов. Определяя ценовую стабильность, экономический рост, занятость, традиционные цели денежно-кредитной политики, следует отметить, что дополнительной задачей центральных банков становится обеспечение макроэкономической стабильности. Для того, чтобы ее достичь, центральные банки осуществляют рекапитализацию банков, необходимую для

Какимов А.Д.

Академия государственного управления

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТОПЛИВНО – ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА В КАЗАХСТАНЕ

Развитие отраслей топливно-энергетического комплекса осуществляется в соответствии со Стратегией развития Казахстана до 2030 года, задачами, поставленными Президентом страны перед правительством в ежегодных Посланиях народу Казахстана.

Конкретные мероприятия определены в Программе Правительства Республики Казахстан, Стратегии индустриально-инновационного развития Казахстана до 2020 года, отраслевых программных документах, в том числе Государственной программе освоения казахстанского сектора Каспийского моря.

Нефтегазодобывающим сектором республики разрабатывается более 80 месторождений углеводородного сырья, проводятся работы по прогнозированию и выявлению новых перспективных месторождений нефти и газа, ускоряются их разведка, разработка и ввод в эксплуатацию.

Основные показатели нефтегазовой промышленности Республики Казахстан в 2009 году. По итогам 2006 года в республике добыто 76,5 млн. тонн нефти и газового конденсата. Экспортировано 67,4 млн. тонн нефти в т.ч. по нефтепроводу КТК – 28,8 млн. тонн, по нефтепроводу Атырау-Самара – 18,4 млн. тонн в дальнее зарубежье; по нефтепроводу Атасу-Алашанькоу – 2,6 млн. тонн; порт Актау – 11,3 млн. тонн; Оренбург – 2,8 млн. тонн, по железной дороге – 3,3 млн. тонн, поставка на ПНХЗ – 4,6 млн. тонн.

Нефтеперерабатывающими заводами переработано 11,7 млн. тонн нефти. Произведено: бензина – 2,6 млн. тонн (104,3%); дизельного топлива – 4,3 млн. тонн (97,5%); мазута – 3,3 млн. тонн (101,6%); керосина – 376 тыс. тонн (93,5%).

За 2009 год объем инвестиций, по оперативным данным, возрос по сравнению с 2008 годом на 17,5 % и составил 14,8 млрд. долл. США. Доля иностранных инвестиций осталась на уровне 80%. 83% от общего объема инвестиций в недропользование направлено на добычу полезных ископаемых. Приоритетным направлением инвестирования остаются объекты углеводородного сырья. Их доля сохраняется на уровне 80% от общего объема инвестиций.

Около 79% от всех инвестиций в УВС направлено на добычу, на проведение геологоразведочных работ – 21%.

В настоящее время извлекаемые запасы нефти в государстве, включая казахстанский сектор Каспийского моря, составляют около 4,8 млрд. т, или 35 млрд. баррелей.

По данному показателю мы вошли в первую десятку стран мира. (Казахстан занимает второе место в мире по запасам среди стран, не входящих в ОПЕК).

до 50 человек, а также критерия выручки – с 4,3 млрд. до 8,2 млрд. руб. Кроме того, по упрощенной системе налогообложения снижены ставки с 7 % до 5 % и с 5 % до 3 % соответственно для тех, кто применяет упрощенную систему без уплаты налога на добавленную стоимость и с его уплатой.

2. Продление срока действия льгот по налогу на прибыль и по подоходному налогу в отношении корпоративных ценных бумаг, а также установление дополнительной налоговой льготы по налогу на прибыль в отношении эмиссионного дохода.

3. Совершенствование порядка применения налоговых вычетов по налогу на добавленную стоимость в отношении экспортеров: им позволено применять нулевую ставку без поступления валютной выручки на счета в банках Беларуси.

4. Расширен перечень электронных услуг и, в частности, дана физлицам возможность уплачивать налоги через Интернет, с использованием банковских карточек.

5. Внедрена система Tax Free, предоставляющая право иностранным гражданам в возврате налога на добавленную стоимость по товарам, которые приобретены ими в рознице в Беларуси [1].

Вышеизложенные мероприятия будут способствовать снижению налоговой нагрузки и уменьшению временных затрат. По последней оценке Всемирного банка, в рейтинге «Ведение бизнеса 2012» Беларусь по разделу «Налогообложение» в 2011 году поднялась на 27 позиций, занимая 156-е место из 183 стран.

В Беларуси предпринимаются существенные меры по улучшению показателя «налогообложение» что, по предварительной оценке, может обеспечить республике в отчете «Ведение бизнеса-2013» 119-ую позицию. А дальнейшие шаги по реформированию налоговой системы, придание ей стабильности, прозрачности и справедливости, роста ее эффективности, позволят Беларуси продвинуться в этом направлении еще дальше.

Литература:

1. Министерство по налогам и сборам республики Беларусь. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nalog.gov.by/> – Дата доступа: 27.03.2013
2. Пошелок, И.А. О налоговой нагрузке на экономику Республики Беларусь в 2011 году // НАЛОГИ БЕЛАРУСИ: производственно-практический журнал Министерства по налогам и сборам Республики Беларусь. – 2012. – № 13. – С.

эффективного функционирования платежной и кредитной систем; выкупают значительные объемы активов коммерческих банков [4].

Реформирование денежно-кредитной политики должно обеспечить, прежде всего, согласованность основных ее целей, отказ от декларативного характера определенных целей, что может быть достигнуто за счет сбалансированного использования основных инструментов денежно-кредитного регулирования.

К важнейшим направлениям реформирования денежно-кредитной политики относятся повышение эффективности монетарного трансмиссионного механизма, который является системой тех экономических рычагов, которые могут приспосабливаться к экономической конъюнктуре в то время, как фискальные и административные методы означают государственное вмешательство в экономику [6].

Отметим также, что денежно-кредитная политика имеет широкий диапазон воздействия, который связан с ее возможностями решать монетарные проблемы и достигать равновесия. Она определяется как совокупность мероприятий в сфере денежного обращения и кредитных отношений, которые проводит государство с целью регулирования инфляции, обеспечение занятости и сбалансирования платежного баланса.

Весомым фактором, который постоянно влияет на формирование и реализацию денежно-кредитной политики, является психология участников экономической деятельности. Психологический фактор в отдельных случаях может совпадать с ее реальными результатами.

Таким образом, оценивая в целом формирование денежно-кредитной политики в Украине в процессе рыночного реформирования, необходимо выделить постепенный переход ее реализации от административных к рыночным рычагам монетарного регулирования, а также формирование монетарной политики на основе таких подходов: регулирование денежной массы в соответствии с динамикой ВВП; либерализация кредитного и валютного рынков; становление рынка ценных бумаг; утверждение независимого статуса НБУ как центрального органа монетарной власти и т.д. Таким образом, реформирование современной денежной политики в Украине является длительным и многофакторным процессом, в котором должны учитываться особенности современного этапа реформирования экономики.

Литература:

1. О национальном банке Украины: Закон Украины: по состоянию на 08.07.2010 [Электронный ресурс] // Ведомости Верховной Рады Украины (ВВР). – 2010. – № 49. – С. 570. – Режим доступа к предлагаемой информации: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2478-17>
2. Долан Э., Домненко Б. Economics. – М.: Лазурь, 1994. – 542 с.
3. Козюк В.В. Монетарные проблемы функционирования глобальной финансовой архитектуры: [монография] / Козюк В.В. – М.: Астон, 2005. – 512 с.

4. Февраль И.А. Денежно-кредитная политика в условиях переходной экономики. – К.: Атика, 1999. – 238 с.

5. Михасюк И., Мельник А. и др.. Государственное регулирование экономики. – К.: Атика, 2000. – 590 с.

6. Монетарный трансмиссионный механизм в Украине: научно-аналитические материалы / [В.И. Мищенко, А.И. Петрик, А.В. Сомик, Р.С. Лысенко и др.]. – М.: Национальный банк Украины. Центр научных исследований, 2008. – Вып. 9. – 265 с.

К.т.н. Ліщинська Л.Б. Кардінал Т.Л.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ І ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Економічна політика української держави здійснюється за допомогою величезного арсеналу механізмів, методів, способів, інструментів тощо. Одним з визначальних важелів управління фінансовою системою є фінансовий контроль

Роль державного фінансового контролю в контексті сталого економічного розвитку визначається не тільки необхідністю усунення прорахунків в управлінні економікою, наявністю недоліків у фінансовій практиці, неефективністю витрачання коштів або розкраданням майна, і особливо державного, а також полягає у превенції фінансових правопорушень. На сучасному етапі розвитку існує необхідність створення досконалої системи фінансового контролю в Україні. Саме тому розбудова ефективної системи державного фінансового контролю є актуальною в наш час.

Роль державного фінансового контролю розглядається викладено у наукових та практичних роботах вітчизняних учених, таких як: С.А. Буковинський, С.О. Булгакова, О.П. Зварич, В.І. Каленська, О.Т. Колодій, В.І. Стоян, О.О. Чечуліна та ін. [1]. Однак питання державного фінансового контролю потребують подальшого дослідження та наукового обґрунтування.

Метою цієї роботи є визначення основних проблем та напрямів розвитку системи державного фінансового контролю в Україні.

Важливість державного фінансового контролю в економіці держави зумовлена його місцем та роллю в усіх сферах суспільного відтворення: контроль займає центральне місце в системі фінансового адміністрування та супроводжує процес руху грошових коштів. Він являється, з одного боку, засобом зв'язку між фінансовим плануванням та фінансовим обліком (статистикою), а з другого, передумовою здійснення функцій фінансового аналізу та регулювання. Це дає змогу контролю

Таблица 1

Величина и структура налоговой нагрузки на экономику Республики Беларусь в 2010-2011 гг.

Показатели	2010 г.	2011 г.	Отклонение (+/-), п.п.
	в % к ВВП		
Налоговая нагрузка в том числе:	27,3	26,8	-0,5
косвенные налоги	13,5	12,4	-1,1
прямые налоги	8,6	7,9	-0,7
смешанные налоги	1,4	0,8	-0,6
прочие налоговые доходы, сборы, пошлины	3,8	5,7	+1,9

Примечание – Источник: [1]

Снижение уровня налоговой нагрузки в 2011 году связано с отменой ряда налоговых платежей (сбор на развитие территорий, налог на услуги и три платежа, относимые к экологическому налогу), сокращением объектов налогообложения и исключением отдельных субъектов из состава плательщиков налогов, упрощением порядка исчисления налоговых обязательств.

В структуре налоговой нагрузки 2011 году наибольший удельный вес в ВВП сохранился за косвенными налогами и сборами, однако по сравнению с 2010 годом он снизился на 1,1 %. Объем поступлений в бюджет косвенных налогов и сборов, устанавливаемых, как правило, в виде надбавок к цене товаров, работ, услуг и не зависящих от финансовых результатов деятельности плательщиков, сократился по отношению к 2010 году в сопоставимых ценах на 3,2 %, а их доля в ВВП уменьшилась с 13,5 % до 12,4 % [2].

В 2012 году продолжилась работа по дальнейшему совершенствованию налоговой системы, её упрощению и, безусловно, сокращению налоговой нагрузки на плательщиков. В этих целях были снижены ставки налога на прибыль (с 24 % до 18 %), налога при упрощенной системе налогообложения (с 8 % до 7 % – для плательщиков, не уплачивающих НДС; с 6% до 5% – для плательщиков НДС). Введен механизм переноса убытков, отменена обязанность плательщиков предоставлять в налоговый орган документы, подтверждающие право на использование налоговых льгот при представлении налоговых деклараций, упрощен порядок администрирования НДС. Это привело к снижению налоговой нагрузки на экономику Республики Беларусь до 26,3 %, что ниже уровня 2011 года на 0,5%.

По оценкам экспертов налоговая нагрузка на экономику Республики Беларусь в 2013 г. снизится на 1-1,5%. К основным изменениям, которые произошли в налоговой системе Республики Беларусь в 2013 году, относятся:

1. Расширение сферы применения упрощенной системы налогообложения за счет увеличения критерия численности работников организаций с 15

Лёлич О.А., Зорина Н.Н.

Полесский государственный университет, Беларусь

НАЛОГОВАЯ НАГРУЗКА НА ЭКОНОМИКУ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕЁ СНИЖЕНИЯ

На сегодняшний день одной из наиболее актуальных проблем экономики Республики Беларусь является совершенствование налоговой системы. В условиях рыночных отношений налоговая система является одним из главных экономических инструментов, используемых государством для воздействия на сферу экономики, политики и социальной защиты граждан. Она должна стимулировать экономическую, производственную и инвестиционную деятельность в стране. Грамотно построенная, эффективная и динамичная налоговая система – залог экономических успехов любого государства.

Развитие налоговой системы страны вызывает постоянные противоречия между бизнесом и государством в вопросах налогообложения, поскольку требует сочетания двух противоположных факторов: поиска путей увеличения поступлений средств в бюджет государства и снижения налогового давления на налогоплательщиков, побуждая их к активной предпринимательской деятельности и постоянному поиску путей повышения эффективности своей финансово-хозяйственной деятельности.

Уровень налоговой нагрузки на экономику является одним из важнейших показателей функционирования налоговой системы. Под фактической налоговой нагрузкой на экономику понимают обобщённую характеристику действия налогов, указывающую на долю изъятий в совокупном доходе государства, а также в доходах отдельных категорий плательщиков. Наиболее распространённым показателем налогового бремени является доля налогов в ВВП.

В Республике Беларусь на сегодняшний день более высокий уровень налоговой нагрузки на экономику, чем в соседних государствах и странах-членах таможенного союза. Высокая налоговая нагрузка негативно влияет на конкурентоспособность белорусской продукции, ослабляет стимулы к труду и сбережениям, приводит к скрытию доходов субъектами хозяйствования и ведёт к неуплате налогов, что в целом снижает эффективность функционирования экономики.

В 2011 году величина налоговой нагрузки на экономику Республики Беларусь составила 26,8 % к ВВП и по сравнению с 2010 годом сократилась на 0,5 %.

Величина и структура налоговой нагрузки на экономику Республики Беларусь в 2010-2011 гг. представлены в таблице 1.

відігравати інтегруючу роль, недооцінка чи ігнорування якої унеможливають фінансове адміністрування, призводячи його систему до ліквідації.

Фінансовий контроль здійснюється різними методами. Під методом фінансового контролю розуміють засоби, прийоми і способи його здійснення. Вони дуже різноманітні і обираються не довільно, а залежно від сукупності факторів, насамперед від:

- суб'єкта контролю;
- об'єкта контролю;
- мети і завдань, що стоять перед суб'єктом контролю;
- підстав виникнення контрольних правовідносин та ряду інших обставин.

Найчастіше застосовують такі методи фінансового контролю – ревізії, перевірки, обстеження, інспекції, спостереження. Правовим актом, що є головною ланкою державного фінансового контролю, є Закон України «Про державний фінансовий контроль». У Законі України «Про державний фінансовий контроль» всі органи державного фінансового контролю в Україні доцільно законодавче розмежувати на:

- органи загальної компетенції, які здійснюють контроль щодо достатньо широкого кола об'єктів і питань відповідно до сфер своєї діяльності. Такими органами, зокрема, є: Рахункова палата, контрольно-ревізійне управління, контрольні органи, створені при державних адміністраціях, органи державного фінансового контролю, що здійснюють окремі функції фінансового контролю, тощо;

- органи державного фінансового контролю галузевої компетенції (здійснюють контроль у конкретних галузях). Здебільшого це органи державного фінансового контролю у складі міністерств, відомств та інших органів державної влади й управління, що здійснюють державний фінансовий контроль у певних галузях чи видах діяльності (Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, Національний банк України тощо);

- органи державного фінансового контролю міжгалузевої компетенції контролюють певні сфери фінансово-господарської діяльності об'єктів контролю незалежно від їх галузевої приналежності (Державна податкова адміністрація України, Державне казначейство України, Державний митний комітет України, інші державні комітети й комісії тощо);

- органи державного фінансового контролю спеціальної компетенції здійснюють контроль незалежно від галузевої приналежності об'єктів контролю, але їхній контроль має вузьке спрямування (наприклад, Фонд державного майна України) [3].

На сьогоднішній день необхідно впроваджувати перевірені в країнах європейського союзу технології автоматизації планування документальних форм контролю, удосконалити регулювання аудиторської діяльності, посилити державний фінансовий контроль за діяльністю монополій (в тому числі державних). Необхідно створити єдину базу даних щодо виявлених фінансових порушень.

Таким чином, задля посилення в Україні результативності державного фінансового контролю необхідно активізувати співробітництво з міжнародними спеціалізованими організаціями в цій сфері, запозичуючи та адаптуючи кращі світові напрацювання. Пріоритетними напрямками модернізації системи державного фінансового контролю в контексті сталого економічного розвитку мають стати:

- гармонізація державного фінансового контролю;
- посилення результативності державного фінансового контролю в сфері державного фінансового аудиту;
- забезпечення подальшого розвитку державного управління у сфері державного фінансового контролю, в тому числі на регіональному рівні;
- застосування виваженої системи відповідальності учасників фінансових відносин за вчинення фінансових порушень[5].

Ще одним пріоритетним напрямком розвитку і вдосконалення фінансового контролю слід вважати повноцінне запровадження принципів професійної етики контролера. Найбільш фундаментальні з них: чесність і об'єктивність, професійна компетентність і пунктуальність, висока відповідальність і презентабельність. Потрібно зазначити, що кожна із них зокрема, а також їх сукупність є важливими й визначальними для професійної діяльності у сфері фінансового контролю. Витримати етичні норми контролю в умовах тотальної корупційності, непрозорості рішень і дій, подвійних стандартів визнання й оцінки, зневаги до закону, відсутності ефективної судової системи, поширення відносин кримінального типу вкрай складно. Спеціальні обстеження актів ревізій та аудиторських висновків показали, що половина заключних документів давали позитивну характеристику діяльності суб'єктів господарювання, хоча там були серйозні фінансові порушення. Часто працівники контролюючих органів стають оплачуваними консультантами щодо уникнення покарань. Через аудиторські послуги «відмиваються» значні суми коштів, які зменшують базу оподаткування прибутку. Слід зауважити, що через ці причини буквальне дотримання всіх етичних заasad професійного фінансового контролю в сучасному українському суспільстві поставить контролюючий орган у програвшу ситуацію[2].

Висновок. Нинішні умови економічного розвитку держави потребують упровадження в життя нових напрямів і методів здійснення контрольних функцій, однією з яких є аналітична робота щодо проведення аналізу ефективності використання бюджетних коштів на предмет виявлення основних чинників, що призводять до неефективного використання фінансових ресурсів. А від його організації багато в чому залежать шляхи економічного розвитку держави, рівень добробуту населення, масштаби тіньової економіки і економічних злочинів.

Література:

1. Березовська Н.І. Державний фінансовий контроль в Україні та шляхи його вдосконалення [Текст] // Фінанси України. – 2009. – № 8. – С.118

– отсутствует обязанность осуществления обязательной продажи иностранной валюты, полученной венчурной организацией от реализации товаров и имущественных прав на объекты интеллектуальной собственности.

В свою очередь в Швеции проводится 2 программы:

- 1) Программа «The Innovation Bridge», основным направлением которой является поддержка коммерциализации результатов научных исследований.
- 2) Программа «ALMI Business Partner», основная задача которой Поддержка создания инновационных компаний.

В Дании проводятся программы по улучшение политики в области государственных научных исследований, а так же увеличение и повышение эффективности финансирования научных исследований со стороны государства[4, стр. 59].

Анализ имеющегося зарубежного опыта показывает, что развитие инновационной составляющей экономики формируется индивидуально для каждой страны, однако в каждом конкретном случае могут быть приняты во внимание положительно зарекомендовавшие себя подходы, использованы отдельные эффективные меры, успешно внедренные в различных странах.

Література:

1. Минэкономразвития России, Справка о международном опыте инновационного развития // апреля 2011 – 20с.
2. Московкин В.М., Раковская-Самойлова А.Х. Меры европейской инновационной политики и идентификация лучшей инновационной практики (Опыт для Украины) // Бизнес Информ. – Харьков. – 2005. – № 3–4.
3. Наука и инновационная деятельность в Республике Беларусь. Статистический сборник, 2012, под ред. В.А. Богуш, О. А. Довнар – Минск, 2012 – 157с.
4. Периодический обзор инновационной деятельности стран Европы, Америки, Азии и Африки, СНГ №5 // Март 2012 – 61с.
5. Cunningham P. The Identification of «Best Practice» – 2002. Covering period: September 2001 – September 2002. – European Trend Chart on Innovation, European Commission Enterprise Directorate – General, 2002.
6. Cunningham P. The Identification of «Best Practice» – 2003. Covering period: October 2002 – September 2003. – European Trend Chart on Innovation, European Commission Enterprise Directorate – General, 2003.
7. Small, but well funded // Innovation and Technology transfer. – Luxembourg, Brussels, 2003. – № 3.

Таблица 2.

Внутренние затраты на исследования и разработки, % к ВВП

Страна	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г.
Беларусь	0,96	0,74	0,64	0,69	0,76
Дания	2,58	2,87	3,02	3,13	3,28
Швеция	3,40	3,70	3,62	3,64	3,65

Примечание: Источник [3]

Дания относится к числу стран ЕС, больше всего (на душу населения) получающих средств ЕС на исследовательские программы, однако эти средства не в должной мере материализуются в коммерческие проекты. На долю Дании на период 2007-2011 гг. пришлось 2,30% всех средств Евросоюза, выделенных на исследовательские программы, в то время как в 2003-2006 гг. датчане получали 2,38% средств. Это объясняется тем, что Евросоюз в последнее время стал отдавать приоритет ускоренному развитию информационных и коммуникационных технологий, а также фундаментальных исследований, в которых датчане не особенно сильны. Вместе с тем на исследования в области здравоохранения, продовольственной безопасности, охраны окружающей среды и энергоэффективности датские исследователи получают 7,3% средств ЕС, выделяемых по этим направлениям. За период 2003-2006 гг. датские ученые приняли участие в 1123 проектах ЕС и получили при этом 396,1 млн. евро, а за период 2007-2011 гг. датчане приняли и принимают участие в 1032 проектах, на что ими получено из фондов ЕС 473,2 млн. евро. Среди стран ЕС на исследовательские программы из расчета на душу населения больше всех получают Финляндия (93 евро), Дания (85 евро) и Швеция (84 евро) [4, стр. 55].

На основании анализа инновационных систем ряда стран можно сделать вывод, что в современных условиях успешная конкуренция с ведущими игроками мирового рынка без создания и постоянного совершенствования национальной инновационной системы невозможна. В большинстве моделей национальных инновационных систем либо основным, либо одним из ключевых игроков является государство.

Например, в Республике Беларусь осуществляется программа «Стимулирование государством инновационной деятельности», основными направлениями которой является:

- для научно-технологических парков, центров трансфера технологий и резидентов научно-технологических парков ставка налога на прибыль – 10%;
- предусмотрена возможность получения средств из республиканского бюджета на организацию деятельности и развитие материально-технической базы венчурной организации;

2. Марченко С.К., Томчук С.В., Суха О.В. Фінансовий контроль в Україні: проблеми здійснення та шляхи вдосконалення. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63762.doc.htm

3. Міховська О.С., Донченко Т.В. Державний фінансовий контроль в Україні та шляхи його вдосконалення [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://intkonf.org/mihovska-os-donchenko-tv-derzhavniy-finansoviy-kontrol-v-ukrayini-i-shlyahi-yogo-vdoskonalennya/>

4. Мних Є. Пріоритетні напрямки вдосконалення фінансового контролю на новому етапі розвитку ринкових відносин в Україні //Фінансовий контроль. – № 4. – 2009. – С. 56-59.

5. Сюркало Б.І. Державний фінансовий контроль в контексті сталого економічного розвитку [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=394>

Rumyantseva E.E.

Dr. of Economics, Professor of the chair of crisis management by social and economic systems of faculty of MIGSU The Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration (RANEPA)

CORRUPTION IN RUSSIAN EDUCATION AS A RESULT OF THE PRACTICE OF THE KNOWLEDGE DEPRECIATION IN MODERN RUSSIA

The assessment of a turn of the corruption money in Russian education fluctuates from 520 million to 5,5 billion dollars a year that does sensitive this subject to promoting incompatible with the ethics norms and the scientific justification ideas and conducts to the work depreciation of the Russian teachers and scientists- non-businessmans.

Thus we will notice that the corruption in education, as well as in any area of the accumulation and the subsequent distribution of significant citizens for the isolated narrow groups of the aggregated cash flows makes the real threat of the national and economic security of Russia. It is necessary to raise a question of a fundamentalist, knowledge-intensive major role of the education and together with it of the sciences – to serve as the guarantor of the material welfare on a long-term basis in economy of the objective knowledge, in a practice focused on commercial return of the educational processes, and in the further to act in addition also as the guarantor of the material and spiritual-moral welfare of all society, to be a basis of the further improvement of the legislation and law-enforcement, right security practice on the strictly scientific bases.

In more detail – the publication of the author on a Portal «Gosbuk» (State book) <http://www.gosbook.ru/node/72563>.

Data on the author:

Rumyantseva Elena Evgenyevna – Doctor of Economics, professor – graduated in 1988 the economics department of the Moscow State University of M.V.Lomonosov (the diploma «with honors»). In 1991 – ended internal postgraduate study and defended the master's dissertation. From 1992 to 1995 – worked as the senior research associate of the Agrarian institute of the Russian academy of the agricultural sciences; from 1993 to 1994 – was trained on the study of the project analysis in the Institute of the economic development of the World Bank (in Moscow, Russia and Washington, D.C., USA). From 1995 to 1997 – studied in the doctoral program of the All-Russian scientific research institute of the rural economics of Russian Academy of Agrarian Sciences, having ended it ahead of schedule – in connection with the protection procedure of the doctoral dissertation. In the combining jobs in 1994-1998 – worked as the projects director of the International institute of construction. From 1997 to 2001 – was the department chief of the foreign economic activity in the institute of the Russian Academy of Agrarian Sciences. From 2001 to 2003 – worked as the vice-rector on the scientific work and the international cooperation of the State academy of the professional development and retraining of personnel for the construction and a housing-and-municipal complex of Russia, in combination – the chief of the chair «Economic policy and business». Within more than 7 years – from February, 2004 to August, 2011 – worked as the professor of the chair «The concrete economy and finance» the Russian academy of the public service at the President of the Russian Federation, and since September, 2011 – the professor of the chair «Crisis management of the social and economic systems» of the Projects and Programs Management Department of the International institute of the state service and the management of Russian Presidential Academy of National Economy and Public Administration.

E.E.Rumyantseva published more than 50 books and 250 articles.

The publications and the biography of the author (on the lawful bases):

In English

Rumyantseva E.E. Agrarian Reform Effectiveness: Evaluation Method (Quantitative Data of 51 World Countries) <http://www.gosbook.ru/node/68550>

Rumyantseva E.E. Authors factor of intelligence of the financier (economist) as a mechanism of the express transfer of the 8 knowledge-intensive economic disciplines // International journal of experimental education. - № 6. – 2013. <http://search.rae.ru/?title=&author=Rumyantseva+E.&source=0&mode=search>, <http://www.rae.ru/meo/?section=encontent>

Rumyantseva E.E. Formation of uniform educational space in a professional training in the field of economy: the offer of the Russian participant. // International

- создание новых рабочих мест для высококвалифицированных специалистов (в первую очередь, выпускников белорусских вузов) и предотвращение их выезда для работы за рубеж;
- увеличение объемов экспорта и привлекаемых зарубежных инвестиций;
- повышение международного авторитета Республики Беларусь как страны, создающей образцы передовой наукоемкой техники.

Таблица 1

Численность персонала, занятого исследованиями и разработками

Страна	2007г.	2008г.	2009.	2010г.	2011г.
Беларусь	31 294	31 473	32 441	31 712	31 194
Дания	46 897	58 589	57 507	62792	64 965
Швеция	74 437	77 549	75 674	75 248	74 725

Примечание: Источник [3]

Основными факторами успеха заинтересованности среди населения в Швеции стала поддержка ведущих инновационных регионов, а также развитый научно-образовательный комплекс, который включает в себя систему поддержки студентов, систему трансфера технологий в научном секторе, развитую сеть научных университетов с государственным финансированием. В Дании основную роль в инновационном развитии играет активизация взаимодействия между государственными и частными структурами.

К примеру, для Беларуси, чтобы больше использовать потенциал молодежи, высшем образовании следует создавать программы поддержки инновациям и предпринимательства в тех направлениях обучения, которые молодые люди хотят изучать, а также нужно расширять сотрудничество межфакультетное сотрудничество, давая возможность объединять творчество разных студентов. Например, студенты компьютерных наук могли бы сотрудничать со студентами коммуникативных наук, чтобы развивать новые услуги в Интернете, услуги мобильных технологий или цифрового телевидения. Такая политика объединила бы большой творческий потенциал и больше была бы обращена к молодежи, к тому же если допустить, что университеты могут успешно создавать новые студенческие предприятия в своих инкубаторах бизнеса и технологий, то ориентированная на молодежь инновационная политика увеличила бы число новых инновативных предприятий.

предприятиями и специализированными предприятиями инновационной инфраструктуры с различной степенью их инновационности.

Что необходимо Беларуси для перехода на инновационный путь развития:

1. Научно-интеллектуальный потенциал (НАН Беларуси, Научно-исследовательские лаборатории, центры, институты, ВУЗы)

2. Постоянный рост участников интеллектуальной деятельности. В Беларуси более 50 учреждений высшего образования, выпускающих свыше 100 000 специалистов, 173 совета по защите диссертаций (129 докторских и 44 кандидатских) по 285 научным специальностям 23 отраслей науки, выпускающих в год порядка 550 кандидатов и 50 докторов наук интеллектуальной деятельности.

3. Востребованность инноваций (Частные предприниматели, Предприятия СЭЗ, Государственные предприятия)

4. Поддержка инновационной деятельности. (Центры поддержки предпринимательства, Госпрограммы, Маркетинговые и издательские центры)

5. Инновационная структура Республики Беларусь (Республиканский центр трансфера технологий, Свободные экономические зоны, Технопарки РБ, Организация инновационной деятельности в ВУЗах, Белорусский инновационный фонд, Информационное обеспечение инновационной деятельности).

Развитие направлений международного научно-технического сотрудничества:

- двустороннее сотрудничество со странами дальнего зарубежья;
- сотрудничество в рамках Союзного государства;
- сотрудничество с государствами – участниками СНГ и ЕврАзЭС;
- развитие многостороннего сотрудничества и взаимодействия с ведущими международными организациями и центрами;
- развитие современной информационно-коммуникационной базы;
- привлечение иностранных инвестиций и развитие экспорта высокотехнологичной продукции.

Основными направлениями развития высокотехнологичных и наукоемких отраслей в РБ являются:

- сохранение и расширение подотраслей, связанных с производством лазерной, оптической и электронной техники;
- стимулирование разработки новейшего программного обеспечения и информационно-коммуникационных технологий;
- повышение наукоемкости ВВП и обеспечение более эффективного взаимодействия исследователей, разработчиков и производителей новой продукции;
- создание благоприятных условий для интеграции наукоемких предприятий Республики Беларусь в транснациональные корпорации;

journal of experimental education. – № 2. – 2013. – P. 30.
http://www.rae.ru/meo/?section=content&op=show_article&article_id=4202

Skulskaya L.V. About the firmness of the universal values and the contribution to working out of the interdisciplinary approach in Elena Rummyantseva's works *European Journal of Natural History*. – № 6. – 2012. – P. 40-41. <http://world-science.ru/euro/466-31078>

in Russian

On a site «Elite of Russia» with the photos of the author – a series of the publications <http://viperson.ru/wind.php?ID=654176>

On a site «Gosbuk» – a series of the publications – <http://www.gosbook.ru/user/blog/16243>

On the all-Russian site «Scientists of Russia» – <http://www.famous-scientists.ru/13159/> and <http://www.famous-scientists.ru/school/900>

Костенко В.А.

Научный руководитель: старший преподаватель Кинько Е.Н.
Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского

СУЩНОСТЬ И МЕТОДЫ БОРЬБЫ С ТЕНЕВОЙ ЭКОНОМИКОЙ В УКРАИНЕ

Невозможно представить себе развитие любого цивилизованного общества без изучения экономической теории и применения ее конкретно к каждому государству.

В наше время проблема теневой экономики является одной из наиболее важных как для многих стран мира, так и для Украины в частности. Наличие большого теневого сектора составляет угрозу национальной безопасности и их считают одними из самых масштабных проблем современности.

Поэтому, целью написания статьи является рассмотрение сущности и особенностей теневой экономики в Украине.

Теневая экономика представляет собой очень трудный для исследования предмет; это феномен, который относительно легко определить, но невозможно точно измерить, т.к. практически вся информация о реальном состоянии теневого сектора является конфиденциальной и разглашению не подлежит.

В настоящее время существует множество трактовок понятия «теневой экономики». Например, профессор Линцкого университета Фридрих Шнайдер считает, что: «Теневая» экономика – это способ бизнеса освободится от коррупции и давления власти» [1]. Некоторые под теневой экономикой понимают экономические взаимоотношения граждан общества, развивающиеся стихийно, в обход существующих государственных законов и общественных правил. Но я склоняюсь к тому, что теневая экономика – экономическая деятельность, скрывающаяся от общества и государства, находящаяся вне государственного контроля и учёта.

В пространстве теневой экономики выделяют следующие основные зоны [2]:

- неофициальная (беловоротничковая) экономика – легальные виды экономической деятельности, в рамках которых имеет место не фиксируемое официальной статистикой производство товаров и услуг, сокрытие этой деятельности от налогов;
- фиктивная (серая) экономика – взяточничество, приписки, спекулятивные сделки и другие виды мошенничества, связанные с получением и передачей денег;
- подпольная (черная) экономика – все запрещенные законом виды экономической деятельности.

Теневая экономика в Украине – это не отдельное явление, а результат системного кризиса экономики. При переходе от социалистических форм организации экономики к рыночным формам, произошла реструктуризация теневого сектора экономики, его масштабное развитие. Теневая экономика в Украине имеет существенное распространение во всех сферах экономической деятельности.

Согласно расчетам профессора Фридриха Шнайдера, которыми пользуются в своей работе влиятельные и всесильные Всемирный банк и Международный валютный фонд, доля теневой экономики в Украине бьет европейские рекорды, составив в 2011 году 44,1% от официального ВВП. В то же время, Министерство экономического развития и торговли Украины дает свою оценку своей оценке масштабам явления, называя цифру в 34% от ВВП за 2011 год [3].

Этот объем, по оценкам фискальных органов, распределяется следующим образом: 170 млрд грн составляет зарплата в «конвертах», 100 млрд – доходы собственников активов через выведение безналичных средств в наличную форму или на инвалютные счета в иностранных банках, 35 млрд – неофициальные платежи, 45 млрд грн – основные средства, материальные ресурсы и услуги теневого сектора. МВФ оценивает долю теневой экономики Украины в 20% [3].

По оценке Фридриха Шнайдера, теневая экономика является инструментом противодействия рецессии, поскольку деньги, которые люди зарабатывают нелегально, не откладываются в банки, а тратятся немедленно, увеличивая потребительский спрос. Единственным проигравшим в данном случае является государство.

К основными факторами, способствующими функционированию теневого сектора в Украине относят [4]:

1. Экономические факторы:

ствующее законодательство, регулирующее инновационную деятельность, не отвечает в полной мере современным рыночным отношениям и созданию механизмов мотивации и стимулирования в сфере инноваций [6].

В Дании исторически ключевую роль в создании условий для новых технологий играл государственный сектор. Важными факторами успеха инновационного развития Дании стала, во-первых, последовательность осуществляемой инновационной политики. Во-вторых, значительную роль сыграла ее международная ориентация: серьезное внимание уделяется поддержке национальных инновационных предприятий в международных исследовательских программах.

Ключевым фактором успеха инновационного развития Швеции являются длительные масштабные вложения в образование, что способствовало развитию науки.

Основным фактором успешного развития инновационной сферы в странах, не относящихся к лидерам инновационного развития (Казахстан, Беларусь, Индонезия, Индия и др.), является взаимодействие с другими странами и заимствование технологий и основ государственной инновационной политики. Примером может служить принятый 7 мая 2009 года в Праге Главами государств и правительств 27 стран Европейского Союза и 6 государств: Азербайджана, Армении, Беларуси, Грузии, Молдовы и Украины. Проект «Инвестиции на Восток» – первый проект программы «Восточное партнёрство» в Беларуси. Это самый большой проект в ЕС по количеству партнёров (85 – из стран ЕС и 6 – из стран Восточного партнёрства). Основными мероприятиями проекта являются: обучение преподавателей из Беларуси экспертами ЕС, семинары для белорусских МСП, программы «твиннинг» – работа белорусских партнёров с коллегами из ЕС, стажировки в ЕС, обучение белорусских представителей в академии торговли Европалаты, деловые визиты МСП на выставки в ЕС и обучение работам по экспорту и привлечению инвестиций, консультативные услуги и обучение МСП Беларуси экспертами ЕС, коучинг для малого и среднего бизнеса в Беларуси, инвестиционный форум по проекту.

В Республике Беларусь в последние годы совершенствовалась система управления наукой, расширялись и укреплялись на современной основе законодательная и нормативно-правовая база научно-инновационной деятельности, реорганизовывалась академическая и вузовская наука, принимались меры по повышению уровня инновационности производства, развитию информационной и инновационной инфраструктуры, малых и средних наукоемких предприятий, комплекса высоких технологий и т.д. Все эти меры не имели системного характера и не ставили целью формирование адекватной развитым рыночным отношениям и международным стандартам национальной инновационной системы. В результате Республика Беларусь располагает лишь отдельными фрагментами национальной инновационной системы: научными и образовательными учреждениями, инновационно-ориентированными производственными

инноваций – научные парки, соучредители инновационных инкубаторов. В стране создана мощная инновационная инфраструктура. Тем не менее, большая часть инновационной активности сводится к мелким инновациям, направленным на улучшение производственного процесса на местах [1, стр. 5].

В Швеции большинство расходов на НИОКР осуществляется предпринимательским сектором. Поддержка правительством НИОКР в предпринимательском секторе, в основном, ограничивается проведением исследований в сфере обороны (13% всего государственного финансирования НИОКР). В то же время, фундаментальные исследования финансируются преимущественно государством, тогда как доля предпринимательского сектора крайне мала.

Важными отличительными чертами Швеции являются высокий уровень образования и квалификации занятых в государственном секторе, эффективная работа государственных институтов, стабильная политическая система. В Швеции развит рынок венчурного капитала. Тем не менее, национальная система поддержки и стимулирования коммерциализации результатов НИОКР через создание и развитие новых предприятий часто характеризуется как сравнительно слабая и фрагментарная.

Низкая результативность в части коммерциализации результатов НИОКР стала причиной создания целой цепочки организаций, ответственных за выполнение политики в отношении развития бизнеса. Инновационный Мост (The Innovation Bridge), поддерживает коммерциализацию результатов научных исследований и обеспечивает (ограниченное) финансирование на предпосевной стадии (pre-seed); ALMI Бизнес-Партнерство (ALMI Business Partner) поддерживает создание бизнеса (не проводящего НИОКР); Промышленный Фонд (the Industrial Fund) является государственным венчурным инвестором; и Агентство по инвестициям в Швецию (the Invest in Sweden Agency, ISA) способствует притоку инвестиций.

Одной из самых серьезных проблем шведской инновационной системы считается сравнительно низкий уровень наукоемкого производства за пределами нескольких крупных, технически передовых транснациональных корпораций. Их технические достижения за небольшим числом исключений исторически связаны с традиционными технологиями и отраслями [1, стр. 12].

В законодательстве Беларуси для субъектов инновационной инфраструктуры предусмотрены преференции для научно-технологических парков, центров трансфера технологий и резидентов научно-технологических парков (ставка налога на прибыль установлена в размере 10%). Также предусмотрена возможность получения средств из республиканского бюджета на организацию деятельности и развитие материально-технической базы венчурной организации. При этом механизм, стимулирующий распространение на рынке результатов НИОКР, практически бездействует. Предлагаемые результаты НИОКР находят слабое практическое применение в экономике. Уровень инновационной активности предприятий в 4 раза ниже, чем в странах Евросоюза. По мнению белорусских экспертов, дей-

· высокие налоги (на прибыль, подоходный налог и т.д.);
· кризис финансовой системы и влияние его негативных последствий на экономику в целом;

· несовершенство процесса приватизации;
· деятельность незарегистрированных экономических структур.

2. Социальные факторы:

· низкий уровень жизни населения, что способствует развитию скрытых видов экономической деятельности;

· высокий уровень безработицы и ориентация части населения на получение доходов любым способом;

· неравномерное распределение валового внутреннего продукта.

3. Правовые факторы:

· несовершенство законодательства;

· недостаточная деятельность правоохранительных структур по пресечению незаконной и криминальной экономической деятельности;

· несовершенство механизма координации по борьбе с экономической преступностью .

Теневая экономика Украины прошла два этапа развития: сначала на отраслевом уровне, от министерств до предприятий, затем – на территориальном, где создавалась организационная связь руководства регионов, региональных силовых структур, налоговых служб, а также других подразделений госаппарата и зависимых от них предприятий и органов с криминалитетом.

На современном этапе развития экономики в Украине сохранению большого теневого сектора способствуют высокие налоги, которые составляют 70-80% налога предприятия, что отрицательно сказывается на прибыльности предприятия, которая обеспечивает его развитие. Следовательно, законодательная основа государства, прежде всего, и провоцирует стремление большинства налогоплательщиков уходить в тень от непомерных поборов.

Самыми распространенными видами теневой деятельности в Украине являются: уход от налогов, труд нелегальных мигрантов. К распространенным видам теневой деятельности относятся также незаконный возврат налога на добавленную стоимость, зарплаты «в конвертах».

Из основных инструментов борьбы с теневой экономикой в Украине можно выделить [5]:

1. Стимулирование безналичного денежного оборота. Например, гражданам, получившим доходы на банковский счет и не обезличивающим их, можно учитывать половину уплаченного ими НДС;

2. Запрет на бесконтрольное представление и привлечение кредитов, отчуждение собственности и принятия на себя обязательств неплатежеспособными предприятиями и гражданами;

3. Децентрализация, укрепление судебных и правоохранительных органов, закрепление за соответствующими институтами часть налоговых доходов;

4. Защита прав акционеров, инвесторов и кредиторов в государственный приоритет.

5. Пропаганда честного предпринимательства, публичное общественное осуждение нарушающих закон бизнесменов, общая забота о моральном климате общества;

6. Упрощение системы налогообложения.

Подводя итоги вышесказанному, рассмотрев сущность и особенности теневой экономики в Украине, хотелось бы подчеркнуть, что на сегодняшний день она достигла критической отметки. Это означает, что от налогов уклоняется почти половина предприятий. Для борьбы с этим явлением государству необходимо, в первую очередь, посмотреть на истоки, а именно на причины возникновения и роста теневой экономики, а не снижать ее рост новым налоговым кодексом.

Литература:

1. Статья «Теневая экономика Украины» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://censor.net.ua> .

2. Ю. Латов Теневая экономика [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://bruma.ru/enc/gumanitarnye_nauki/ekonomika_i_pravo/EKONOMIKA_TENEVAJA.html .

3. Статья «Украина стала европейским лидером по объёму теневой экономики». [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://rus.newsru.ua> .

4. Ю. Латов Онлайн-энциклопедия «Кругосвет» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.inventech.ru> .

5. Т. Макеева Теневая экономика. Факторы, влияющие на ее развитие. – Режим доступа: <http://www.krugosvet.ru> .

6. М. Артус Тіньова економіка та напрями її подолання за умов ринкових відносин / М.Артус // Галицький економічний вісник. – 2012. – №2(35). – с.5-9.

7. І.Ю. Кондрат Вісник Національного Лісотехнічного Університету України Т.П. Миндюк – НУ «Львівська політехніка» Тіньова економіка: сутність та сучасний стан в Україні. – 2012. – №4(59). – с. 11.

Очеретна М. Ю.

*Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління»,
Україна*

БІЗНЕС-КЛІМАТ В УКРАЇНІ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Приймаючи рішення про започаткування бізнесу або інвестування у новий проект економічні суб'єкти оцінюють його майбутню конкурентоспроможність з огляду на зовнішнє середовище, в якому він буде реалізовуватись: його пере-

– підтримка малих і середніх підприємств в цілях правової захисти технологій і продукції;

– підвищення інноваційної компетенції кадрів.

Для порівняння з Біларуссю були вибрані Швеція і Данія, так як дані країни являються найбільш близькими по структурі господарственого комплексу, по кількості населення, по наявності природних ресурсів і т.д.

Інноваційне розвиток Швеції здійснювалось послідовно і має довгу історію. Тем не менше, в Швеції тільки в 2005-2008 гг. були визначені 4 пріоритетні сфери для фінансування НІОКР: медицина, біотехнології, оточуюча середовище і стійке розвиток, розвиток в Швеції «центрів високих технологій» (centers of excellence), які представляють собою з'єднання науково-дослідницьких і комерційних сил в інтересах швидкої і ефективною комерціалізації інновацій.

Перші спроби реалізації інноваційної політики в Данії підприємці почали в початку 1980-х років, коли уряд запуснув програму технологічного розвитку, направлену на розвиток інформаційних технологій, вважених однією з пріоритетних областей. За 20 років Данія пережила повномасштабне перетворення застосованої економічної політики, – традиційна короткотермінова стабілізаційна політика була замінена довготерміновою структурною політикою.

В Данії університети фінансуються, в основному, з державного бюджету. Взаємодія між університетами і промисловістю в Данії розвинуто слабше, ніж во багатьох інших країнах. Важливу частину данської інноваційної системи складають галузеві науково-дослідницькі інститути. Вони прикріплені до різних міністерств і проводять дослідження згідно потребам відповідного міністерства. Інститути отримують базове фінансування з національного бюджету; вони також можуть отримати фінансування з державних засобів, розповсюджених за допомогою відкритого конкурсу через дослідницькі ради, міністерства або інші установи; а також з комерційної діяльності.

Важливою частиною данської інноваційної системи є GTS-інститути («Godkendt Teknologisk Service» – «визначений технологічний постачальник послуг»), які виступають як мост між державними і приватними суб'єктами. GTS-інститути представляють собою приватні незалежні консалтингові компанії, які розробляють і продають прикладні знання і технологічні послуги для приватних підприємств і державних установ. GTS-інститут є некомерційною організацією, створеною Міністерством науки, технологій і інновацій на період в три роки. Існують три основні напрями діяльності GTS-інститутів: самостійне розвиток ноу-хау, участь в спільних проектах разом з державними науково-дослідницькими установами і приватними компаніями, а також комерційна діяльність. Ще один з важливих елементів данської системи

кожному громадянину бути задоволеним своїм особистим життям але і призведе до високих рейтингів країни на світовій арені.

Література:

1. Валентей С. Д., Нестеров Л. И. Развитие общества социальных альтернатив.—М.:Наука,2003.— 197 с
2. Всесвітня база даних про щастя (World Database of Happiness) //www1.eur.nl
3. Всесвітня організація охорони здоров'я //www.who.int.
4. Франкл В. Человек в поисках смысла. — М.: Прогресс, 1990. — 367 с.

Ладяга Е.И.

УО «Полесский государственный университет», г.Пинск, Республика Беларусь

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ И СТРАНАХ ЕС (НА ПРИМЕРЕ ШВЕЦИИ И ДАНИИ)

В условиях глобализации, у многих стран, за исключением самодостаточных, а также малых стран с мощными наукоемкими сферами производства и услуг, с каждым годом уменьшаются шансы успешно конкурировать на мировых рынках. Выходом из этой ситуации для стран с низкой конкурентоспособностью является интеграция и переход на инновационный путь развития.

Путь, по которому пошел ЕС, столкнувшись с жесткой конкуренцией со стороны США и Японии. На такой же путь должны встать и страны СНГ. Здесь не нужно придумывать какой-то свой инновационный путь развития, а необходимо взять лучшее, что имеется в зарубежной инновационной практике [6, стр.17; 7, стр. 8-9; 5, стр. 16; 2, стр. 3-17].

В странах Европейского союза стимулирование инновационной деятельности вышло за национальные рамки и всё в большей степени становится общей задачей. Стратегической линией стран – членов Европейского союза в области инновационной деятельности является концентрация финансовых ресурсов на ключевых направлениях:

- создание механизма финансовой поддержки малых и средних предприятий;
- введение более совершенного налогового механизма, предоставляющего определенные льготы предприятиям, разрабатывающим и выпускающим инновационную продукцию;

ваги, обмеження та ризики. Зовнішнє середовище включає такі складові: інституційне середовище (політичні, соціальні та правові норми, які диктують формальні та неформальні правила діяльності та взаємодії економічних суб'єктів), інфраструктура, ефективність діяльності конкурентів, інтенсивність конкуренції, рівень розвитку ринків (товарного, фінансового, праці), обсяг ринку (попит) тощо. Сукупність факторів, що визначають умови започаткування, ведення та припинення бізнесу в певній країні прийнято називати «бізнес-кліматом».

Бізнес-клімат визначає наскільки комфортно в країні вести бізнес і наскільки сприятливими є умови для найефективнішого створення та реалізації конкурентних переваг, тому він суттєво впливає на конкурентоспроможність підприємств. Якщо бізнес-клімат є несприятливим, підприємці та інвестори будуть шукати зручніші, вигідніші умови започаткування бізнесу та вкладання коштів.

Сприйняття України за кордоном як країни з високими ризиками впливає на ціну капіталу для її резидентів: вона є набагато вищою, ніж в інших країнах, а це, у свою чергу, впливає на можливості використання цього капіталу та прибутковість бізнесу.

Україна визнана країною з ринковою економікою, одним із показників якої є самостійний і вільний розвиток бізнес-середовища та відсутність державного втручання у механізм ціноутворення, що забезпечує ринковий характер бізнесу. Звідси, бізнес-клімат в Україні формується, в першу чергу, під дією ринкових факторів (конкуренція, попит, ресурси тощо). На мікроекономічному рівні основою його формування є поведінка та результати діяльності суб'єктів господарювання – їх активність, ефективність, прозорість, етичні принципи тощо, які впливають на функціонування ринків, характер конкуренції в галузі, привабливості інвестицій.

Попри це, вагому роль у забезпеченні сприятливого бізнес-клімату відіграє державна політика, до функцій якої належить створення формальних правил поведінки економічних та соціальних суб'єктів, застосування інструментів стимулювання та обмеження їх дій та розподіл коштів на формування інфраструктури діяльності підприємств. Державні регулятори мають право на застосування значної кількості інструментів, які можуть суттєво впливати на рівень конкурентоспроможності підприємств, сприяючи його зростанню або створюючи бар'єри для розвитку.

Згідно з М. Портером держава має виконувати функцію каталізатора зростання рівня конкурентоспроможності підприємств, тому її роль полягає у формуванні середовища, в якому компанії можуть створювати конкурентні переваги [1; с. 87].

Створення в Україні сприятливого бізнес-клімату наразі є одним із пріоритетів державної політики. Це підтверджується рядом заяв Президента України Віктора Януковича: «В умовах посилення конкуренції на зовнішніх ринках ми повинні створити режим максимально комфортного бізнес-середовища для залучення іноземних інвестицій і світового капіталу» [2]. «Успішний бізнес буде

тоді, коли, перше – держава створює умови, друге – ведення бізнесу прозоре. Тому ми продовжуємо наполегливу реалізацію стратегій комплексних внутрішніх перетворень» [3].

Враховуючи пріоритетність даного напрямку Президент поставив за мету входження України у 2013 році в сотню країн за легкістю ведення бізнесу [2].

Важливість цієї проблеми підкреслюється також у ряді державних програмних документів:

1) «Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [4], яким передбачено ряд завдань та заходів, спрямованих на поліпшення бізнес-клімату в Україні: спрощення порядку відкриття бізнесу, підвищення рівня захисту прав інвесторів, посилення конкуренції на ринках тощо;

2) «Концепція Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014–2024 роки» [5], положення якої спрямовані на розвиток конкуренції на товарних ринках як засобу забезпечення сталого економічного зростання, покращення умов для їх ефективного функціонування та удосконалення механізму державного регулювання таких ринків. Основними шляхами досягнення цієї мети відповідно до Концепції мають стати: узгодження промислової, інвестиційної, аграрної, зовнішньоекономічної, цінової політики та політики захисту прав споживачів з антимонопольно-конкурентною політикою, сприяння розвитку малого і середнього бізнесу та інфраструктури товарних ринків;

3) «Державна програма активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки» [6], заходи якої включають: удосконалення порядку оподаткування прибутку підприємств, зменшення кількості видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, утворення державного банку розвитку, стимулювання інвестиційної активності суб'єктів малого підприємництва, залучення державних та інвестиційних коштів для реалізації інфраструктурних проектів, підписання Угоди про асоціацію і створення зони вільної торгівлі з Європейським союзом тощо.

У листопаді 2013 року на Саміті «Східного партнерства» у Вільнюсі очікується прийняття рішення щодо підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (далі – Угода). Експерти висловлюють оптимістичні прогнози щодо поліпшення бізнес-клімату та залучення інвестицій в економіку у разі підписання Угоди. За словами голови представництва ЄС в Україні Яна Томбінського в Україні немає браку ринків, але відсутні інструменти доступу до них. Для того, щоб Україна була конкурентоспроможною, необхідно розвивати місцеву економіку, використовуючи потенціал українських товарів та внутрішній ринок з 46 мільйонами людей так, щоб сюди прийшли інвестори і дали імпульс економічному зростанню. Угода про асоціацію це набір правил, які допоможуть створити відповідні умови, при яких економіка і потенціал України будуть розвиватися на основі або міжнародних, або внутрішніх інвестицій, і працювати набагато краще, не зосереджуючись на вирішенні старих проблем [7].

неї позиції мають лише Молдова–93 місце (3,56), Зімбабве–94 місце (3,36), Танзанія–95 місце (3,26) [2]. Слід зазначити, що в Україні за очікуваної тривалості життя 68,4 роки індекс кількості щасливих років складає 24,8, тоді як у Данії, населення якої визнано найщасливішим, очікувана тривалість життя складає 76,2, індекс кількості щасливих років – 62,7. За дослідженнями вчених, щастя залежить безпосередньо від людини, а не від політичного режиму. Таким чином, щасливі люди, як правило:

- мають високу самооцінку;
- багато спілкуються з друзями і знайомими;
- мають хоббі;
- є членами суспільних організацій;
- мають близьких друзів;
- вірять у високі ідеали;
- мають добрий сон;
- займаються спортом.

Як ми бачимо, в умовах що склалися, головна задача держави – робити життя людей комфортнішим, збільшуючи їх доходи, та справедливим, захищаючи їхні права. Існують різні думки щодо впливу держави та окремої людини на відчуття щасливого життя. Деякі дослідники підкреслюють, що, окрім держави, підтримці щастя сприяє сама нація. Більше того, вони вважають, що про діяльність уряду можна судити по тому, наскільки щасливим відчуває себе населення країни. Вчені вважають, що від чинника людського щастя залежить здоров'я і відповідно тривалість життя людини, а також її імунітет та продуктивність праці.

Проблема щастя – це не лише особиста проблема. Це питання можна вважати суспільною проблемою, адже від того, наскільки людина може реалізувати свій потенціал, знайти своє місце в житті, залежить людський капітал, який відображає рівень добробуту та процвітання суспільства і світової цивілізації. Таким чином, уряди мають створити умови, які будуть сприяти реалізації всіх здібностей людини, і таким чином зробити значний внесок у формування народного щастя. Також доречним в цьому процесі є питання про те, що потрібно не тільки створити умови, а як підтримувати та покращувати їх протягом відповідного часу. Слід зазначити, що кожна конкретна людина розуміє щастя по-своєму, але якщо вона буде мати необхідні умови для реалізації себе як особистості у даній країні, то це буде підвищувати рівень загального щастя та сприяти покращенню іміджу країни, яка буде претендувати на звання найщасливішої країни у світовому просторі.

Підводячи підсумок, можна сказати, що в процесі збільшення якості життя необхідно враховувати як об'єктивні, так і суб'єктивні показники людського розвитку, у зв'язку з тим що тільки їх сукупність реально відображає рівень і якість людського капіталу, який визначає нематеріальні аспекти людського розвитку, визначає наскільки людина комфортно та вільно почуває себе в державі. Така, державна політика, акцентує увагу на якості життя, дозволить не тільки

МАКРОЕКОНОМІА

Мінчук М. В., Колосова Ю. В.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Махаїла Туган-Барновського

ІНДЕКС НАЦІОНАЛЬНОГО ЩАСТЯ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ

На сучасному етапі розвитку важливе значення мають принципи управління суспільством, які забезпечують пошук «шляхів якісного покращення життєвих умов людини» [1, 53]. Таким чином, прагнення до покращення умов життєдіяльності суспільство, спонукає орієнтуватися не на кількісні показники економічного зростання, а на якість життя. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я якість життя – це «визначення людиною її місця в житті у контексті культури та системи цінностей та цілей в яких вона живе, узгоджених, очікуваннями, стандартами та інтересами цієї людини» [3].

Протягом певного часу дослідники намагаються з'ясувати, від чого залежить щастя кожної людини окремо та нації в цілому. Наприклад, В. Франкл зазначає, що щастя людини безпосередньо залежить від того, наскільки її дії є змістовними. Вперше портрет щасливої людини зробив К. Роджерс [4, 165]. Дослідник виділив декілька умов «гарного життя», під яким розумів не статичний, а динамічний процес. До таких умов належать:

- 1) щасливі люди прагнуть жити теперішнім;
- 2) довіряють не авторитетам та ідеям, а власним почуттям та інтуїції;
- 3) щасливі люди завдяки своєму творчому підходу до життя здатні легко пристосовуватися до умов, які постійно змінюються.

Таким чином на сучасному етапі розвитку зростає роль не тільки кількісних, але якісних параметрів людського капіталу. У світовій практиці найпоширенішим об'єктивним показником, який визначає рівень людського капіталу є індекс людського розвитку.

Найпопулярнішим способом вимірювання якості життя є методика американської організації «International Living», яка включає дев'ять показників: вартість життя, культура і дозвілля, рівень економіки, стан навколишнього середовища, громадянські свободи, рівень здоров'я, розвиток інфраструктури, особиста безпека, кліматичні умови. Серед них найважливішими є вартість життя та рівень економіки. Як свідчить аналіз, за цими показниками Україна з 62-го місця у 2006 р. піднялася на 59-е, набравши 62 бали (серед 192 країн).

Аналогічні дослідження були проведені World Database of Happiness (Всесвітньою базою даних про щастя). Згідно проведеного аналізу, серед 95 країн Україна посідає 92 місце і має показник 3,6 за десятибальною шкалою, гірші за

На думку керівника торгово-економічного відділу представництва ЄС в Україні Ніколаса Берджа, оздоровлення бізнес-середовища України після підписання Угоди про зону вільної торгівлі з ЄС сприяло б розвитку малих та середніх підприємств. За його словами в ЄС малі та середні підприємства є головними постачальниками доходів держбюджету (до 75%), а також головним джерелом зростання економіки. В Україні частка таких підприємств є порівняно малою. Це означає, що люди не готові брати на себе ризик початку справи в такому бізнес-середовищі. На це треба звертати увагу [7].

За словами посла Німеччини в Україні Крістофа Вайля підписання Угоди буде найбільшою іноземною інвестицією в Україну. Німеччина підтримує з Україною тісні дружні відносини в політиці, економіці, культурі та науці та є другим за обсягом зовнішнім інвестором в Україну. Як стверджує посол, враховуючи обсяг ринку України, ці відносини ще мають значний потенціал, в тому числі для зростання обсягу інвестицій. Проте, Україна повинна здійснити реформи, яких від неї очікує ЄС [8].

В опублікованому у березні 2013 р. звіті ЄС «Імплементация Європейської політики сусідства в Україні: прогрес в 2012 році та рекомендації до дій» [9] надано оцінку стану запровадження реформ в Україні, зокрема щодо поліпшення бізнес-клімату. У Звіті зазначено, що у 2012 році бізнес-клімат в Україні залишався несприятливим. Основними причинами цього є відсутність верховенства закону та широко поширена корупція. За оцінками Transparency International у 2012 Україна посіла 144 місце з 176 країн році за індексом сприйняття корупції. Рейтинг відображає відсутність активності з боку Національного антикорупційного комітету при Президентові, і змін до законодавства про державні закупівлі.

Відмічено низьку позицію України в рейтингу Світового банку «Doing Business», попри її підвищення у 2012 на 15 сходинок (137-е місце році з 185 країн) у зв'язку з деяким поліпшенням щодо відкриття бізнесу, реєстрації власності та сплати податків.

Несприятливий бізнес-клімат впливає на малі та середні підприємства, зокрема їх внесок в українську економіку падає, з падінням зайнятості в середніх підприємствах приблизно на 10% на рік у період між 2007 і 2010 роками.

Не залишились непоміченими й позитивні зрушення: новий Митний кодекс і прогрес, досягнутий з автоматизованою системою відшкодування ПДВ, введення міжнародних стандартів фінансової звітності для всіх публічних компаній. Протягом 2012 року уряд представив до Верховної Ради України проекти законів внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо спрощення процедури реорганізації акціонерних товариств в компанії з різною формою власності і щодо зниження кворуму для проведення засідань загальних зборів акціонерів. Проте ці закони ще не прийняті, тому неможливо оцінити їх реальний вплив на поліпшення бізнес-клімату.

Для поліпшення бізнес-клімату ЄС радить Україні активізувати боротьбу з конфліктом інтересів та корупцією, в тому числі в судовій системі, вжити захо-

дів з подолання проблем 2012 року щодо державних закупівель і прозорості бюджету, розробити і приступити до здійснення стратегії управління державними фінансами, домогтися прогресу щодо достатності капіталу в банківському секторі та секторі цінних паперів, щодо захисту прав інвесторів і споживачів фінансових послуг.

У рамках проведення Саміту Україна – Європейський Союз в м. Брюссель 25 лютого 2013 р. було підписано Адміністративну домовленість між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Генеральним директором Європейської Комісії «Торгівля» щодо неформального діалогу з питань бізнес-клімату.

Адміністративною домовленістю закріплюються наміри сторін щодо обміну інформацією, попереднього інформування щодо заходів у сфері торгівлі та інвестицій, проведення роботи, спрямованої на усунення бар'єрів у цій сфері, застосування нових підходів для поліпшення торговельних та інвестиційних відносин. Діалог з Європейським Союзом сприятиме зміцненню довіри між представниками бізнесу в Україні та ЄС і усуне негативні стереотипи щодо бізнес-клімату в Україні. Це має стати вагомим сигналом діловим колам України та ЄС щодо нових можливостей для зростання бізнес активності в умовах імплементації та функціонування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [10].

Таким чином, питання поліпшення бізнес-клімату є одним з пріоритетних напрямів реформування економіки України. Урядом підготовлено низку документів загальнодержавного рівня щодо регуляторних заходів у цьому напрямку. Для стимулювання та підтримки роботи Уряду, над пошуком шляхів розвитку економіки України, підвищення її інвестиційної привабливості та поліпшення бізнес-клімату працюють значна кількість експертів вітчизняних та міжнародних організацій, зокрема ЄС. Дотримання вимог та порад ЄС з цього напрямку сприятиме підписанню Україною Угоди про асоціацію з ЄС, що на думку експертів поліпшить її імідж на міжнародному рівні та надасть реальні інструменти для реалізації потенціалу економіки України.

Проте, формуванням бізнес-клімату повинна перейматись не лише влада. Усі зацікавлені сторони мають сприяти створенню та закріпленню в Україні чітких та прозорих правил ведення бізнесу й вирішення правових питань. Необхідно завойовувати довіру інвесторів, споживачів за рахунок дотримання принципів чесної діяльності, застосування найбільш прийнятних стандартів фінансової звітності й аудиту та ефективного управління бізнесом.

Спільні дії органів державної влади та суб'єктів підприємницької діяльності у напрямку покращення бізнес-клімату сприятимуть формуванню іміджу України як країни з високим конкурентним статусом. Це, в свою чергу, стимулюватиме зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та надходження іноземних інвестицій в економіку України.

внедрить в украинскую систему. Развитие негосударственного сектора пенсионного страхования будет полезным для Украины во время проведения собственной реформы, переход к накопительной системе создаст дополнительные нагрузки на бюджет, но эти сложности в дальнейшем будут оправданы.

Таким образом, анализ опыта пенсионного обеспечения других стран показал, что реформирование пенсионного обеспечения необходимо рассматривать с позиций создания системы частных накоплений, которая будет способствовать поддержанию макроэкономической стабильности, а также защите частных накоплений от обесценивания национальной валюты.

Литература:

1. Сайт «реформы и новости» – Пенсионное обеспечение в разных странах 13 сентября 2011г.
2. Официальный сайт пенсионного фонда Украины – Режим доступа: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>
3. Сайт негосударственного пенсионного фонда «Открытый пенсионный фонд «ФРИФЛАЙТ» – Режим доступа: <http://www.npf-ff.com.ua/ru/nonstatepensionfound/nonstatepensionfound2.html>

Как видно из таблицы 1 для разных государств характерны значительные различия в ставках обязательных платежей на пенсионное обеспечение, в порядке уплаты и в распределении страховой нагрузки между работниками и работодателями. Например, стабильное экономическое и социальное развитие Германии поддерживается благодаря ответственности государства перед пенсионерами. Система пенсионного страхования финансируется не только страховыми взносами граждан и работодателей, но и дотациями от государства.

Крупнейшая государственная пенсионная система в США (так называемая Общая федеральная программа – ОФП), охватывающая почти всех занятых в частном секторе экономики, построена по распределительному принципу. Средства фондов ОФП не могут использоваться ни на какие другие цели, кроме установленных законом. В частности, инвестирование средств может осуществляться только в государственные ценные бумаги. Для 2/3 пенсионеров государственные пенсии составляют 50% и более их дохода, остальную сумму составляют накопительный взнос [3].

Пенсионное обеспечение в Швеции предоставляет национальная базовая пенсия с небольшим дополнительным компонентом – национальная дополнительная пенсия. Кроме того, в дополнение к государственному комбинированному пенсионному обеспечению созданы: квази-обязательные профессиональные схемы, которые охватывают 90% работников, аннуитеты страховых компаний, индивидуальные пенсионные сберегательные счета и другие виды частных сбережений. Таким образом, население Швеции имеет диверсифицированный набор источников пенсионных выплат.

Одной из самых новаторских пенсионных систем в мире считается чилийская пенсионная система, опыт которой использовался различными странами. Чили успешно осуществила переход на новую систему, поскольку правительство подкрепило реформы укреплением бюджетной дисциплины и снизил налоги на фонд заработной платы [1]. Исходя из схемы этой модели, ответственность за формирование пенсионных накоплений переносится на работающих граждан. У каждого из них существует свой пенсионный счет, ежемесячно пополняющийся взнос в размере 10% от заработной платы. В дальнейшем перечисленные средства капитализируются частной управляющей компанией по выбору гражданина.

Русская и польская солидарно-накопительные модели пенсионного обеспечения – классический пример смешанной стратегии. Именно на основе этих моделей разработана реформа украинской пенсионной системы, в которой будут присутствовать все три уровня – солидарный, страховой и накопительный. Такая система является эффективной, что подтверждено практикой функционирования данных систем в России и Польше.

Следует отметить, что подавляющее большинство стран сокращает государственные пенсионные системы и перенаправляет взносы в новую систему индивидуальных счетов под коммерческим управлением, что и необходимо

Література:

1. Porter M. (1990) The Competitive Advantage of Nations. Harvard Business Review. March-April 1990 P. 72-91 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://kkozak.wz.cz/Porter.pdf>.
2. Заключне слово Президента на засіданні Комітету з економічних реформ / Прес-служба Президента України Віктора Януковича [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.president.gov.ua/news/26603.html>.
3. Глава держави: Реалізація реформ в Україні спрямована на створення сприятливого бізнес-клімату / Прес-служба Президента України Віктора Януковича [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://president.gov.ua/news/27124.html>.
4. Про Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: указ Президента України від 12.03.2013 № 128/2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/128/2013>.
5. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014-2024 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2012 р. № 690-р. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/690-2012-p>.
6. Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013 – 2014 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP130187.html.
7. Американська торговельна палата: Угода про асоціацію з ЄС забезпечить Україні «вражаючі» інвестиції // Дзеркало тижня. Україна [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://dt.ua/ECONOMICS/amerikanska-torgoveln-palata-ugoda-pro-asociaciyu-z-yes-zabezpechit-ukrayini-vrazhayuchi-investiciyi-118736_.html.
8. Посол Німеччини: Асоціація з ЄС стане найбільшою інвестицією в Україну / Веб-сайт ForUm [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ua.for-ua.com/politics/2013/03/22/082036.html>.
9. Implementation of the European Neighbourhood Policy in Ukraine Progress in 2012 and recommendations for action / Офіційний веб-сайт Представництва Європейського союзу в Україні [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/press_releases/ukraine_enp_implementation.pdf.
10. Між Мінекономрозвитку та Єврокомісією «Торгівля» підписано домовленість щодо діалогу з питань бізнес-клімату / Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=198439&cat_id=38461.

PhD student Kondybayeva S.K.

Kazakh National University named al-Farabi, Kazakhstan

HOUSING POLICY – AN ELEMENT OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Living conditions significantly determine the life style of a family, the character of spending free time, organization of everyday life, family relations. It is necessary to pay attention that one of the aspects of stable development of housing sphere includes provision of comfortable conditions of living not only for people living at present but also further generations of people. That is why time frameworks in which housing policies are realized should take into account its strategic direction and be measured with the time of the generation life-length, comprise some decades of years. In such time scale ecological, demographic, social and economic processes should not be considered separately from each other – they are interconnected and should be taken into account during development of the housing policies.

There are various approaches to the definition of social and economic essence of the housing policies. Some economists consider housing policies as a system of integrated measures of legislative, executive and supervision character in the sphere of housing regulation. At the same time in the capacity of the peculiarities of the housing policies in market conditions it is pointed out that it is realized by competent state institutions and social organizations in the center and locally for the purpose of stabilization and adaptation of the existing social and economic system to the changing conditions [1; 419]. Other authors consider housing policies of the region as indicative (guiding) mechanism of administration of housing facilities including economic (direct and indirect) and legal control levers. In this case a global strategic goal of housing policy include maximally full satisfaction of the population needs in housing, support of housing facilities and housing and municipal services [2; 20].

We share the opinion of the scientists that consider housing policies as an integral part of social and economic policy being an efficient mechanism of administration of housing sphere for the purpose of meeting housing needs of the population [3; 12].

Integrity and many aspects of processes of development and implementation of housing policies can be seen that it is an important element of social development. It is connected not only with the economy but also with the ideology of social and economic movement of the country. Option of certain ideology and direction of development effects formation of goals of the housing policies, means and methods of their achievement.

In housing policies there are three major components of this notion: conception, programs and economical-legislative mechanism that realizes these programs. In our description we shall use this approach (Picture 1).

Во многих европейских странах применяется смешанная стратегия предполагает комплексное использование в пенсионной модели элементов солидарной и накопительной стратегий, а также систем пенсионного страхования. Сейчас солидарная и накопительная стратегии в чистом виде используются достаточно редко, Украина является одной из стран, которая использует именно такую форму.

Целесообразно детально рассмотреть модели в разных государствах, так как существуют определенные различия в моделях пенсионных систем разных стран. Каждая из них имеет свои специфические особенности. В таблице 1 представлены основные отличительные черты пенсионных моделей разных стран мира.

Таблица 1

Модели пенсионного обеспечения в странах мира

Страна	Система предоставления защиты	Пенсионный возраст, года	Страховые взносы
Германия	Первый уровень – обязательная система пенсионного обеспечения Второй – добровольное обеспечение по старости от предприятий Третий – добровольное частное пенсионное обеспечение	60 женщины 67 мужчины	20,3% уплачивается в равных долях работодателем
США	Первый уровень – распределительная пенсионная система Второй – накопительная пенсионная система	67 женщины 67 мужчины	10,7% уплачивает в равных долях компания и работники
Швеция	Первый уровень – условно-накопительный Второй – персональный накопительный Третий – добровольный	65 женщины 65 мужчины	16% от всех доходов граждан; 2,5% от зар платы 10% от зарплаты
Чили	Первый уровень – обязательные отчисления в один из частных пенсионных фондов Второй – страховка на случай наступления инвалидности и потери кормильца.	60 женщины 65 мужчины	10% от зарплаты
Россия	Первый уровень – базовое обязательное пенсионное обеспечение Второй – страховое пенсионное обеспечение Третий – накопительное пенсионное обеспечение	55 женщины 60 мужчины	28% от фонда оплаты труда (14, 12, 2-6% соответственно)
Польша	Первый уровень – обязательная солидарная система Второй – обязательная накопительная система Третий – добровольное негосударственное пенсионное обеспечение	60 женщины 65 мужчины	19,52% от зарплаты (12, и 7,5% на 1 и 2 уровни)

In the year under review, the share of long-term liabilities in the structure of gross external debt increased by 2.2 percentage points (from 55.3% to 57.5%), that was due to the growth of the banks' and non-financial sector's long-term debt.

Thus, taking international practice into account, the «burden» of public external debt of the Republic of Belarus is considered moderate.

At 2013-2015 the Republic of Belarus expects a tense schedule of payments on the external public debt payments due to the repayment of the IMF standby loan and the debut Eurobond issue due to mature in 2015. In general, in the next three years Belarus will need to pay approximately \$ 5.5 billion.

The Finance Ministry of the Republic of Belarus sees no major problems with payments for the external debt at peak times. According to the view of Minister of the Economy Belarus has enough resources and tools to comfortably survive these periods [2].

Literature:

1. Economy of Belarus, № 1, 2012.
2. Financial stability in the Republic of Belarus, 2012.

Конопля Ирина

ДонНУЕТ ім. М.І. Туган –Барановського, Україна

МОДЕЛИ ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ: МИРОВОЙ ОПЫТ

Проблема пенсионного обеспечения в мире с каждым годом все актуальнее, так как основной причиной надвигающегося кризиса системы государственного пенсионного обеспечения является быстрое старение населения, негативно влияющим на экономическое развитие не только Украины, но и многих других государств. Все страны, в которых обострился вопрос о реформировании пенсионной системы, стоят перед выбором: либо увеличить налоги и взносы на социальное страхование, либо сократить государственные пенсии.

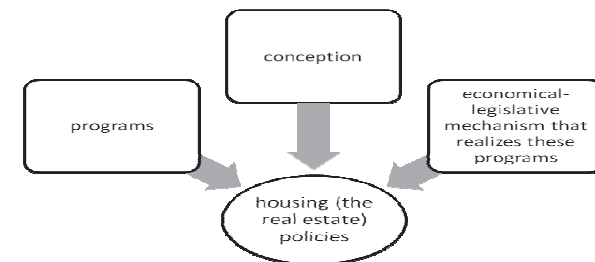
Большое количество отечественных ученых занимаются исследованием данной проблемы и поиском методических рекомендаций для ее решения: В.Сушкевич, А. Бахмач, А. Федоренко и многие другие.

Цель статьи – анализ моделей пенсионного обеспечения в других странах мира, и поиск возможностей адаптации зарубежного опыта.

Сейчас в мире существует три базовые стратегии пенсионного обеспечения: солидарная, накопительная и смешанная. В Украине действующим является только солидарный уровень пенсионной системы.

Принципиальная особенность солидарной системы в Украине заключается в том, что работники, став пенсионерами, получают ее на уровне примерно 1/3 своей прежней зарплаты [2]. Такое положение требует дополнительного внедрения накопительной системы, что позволит повысить уровень доходности пенсионных выплат.

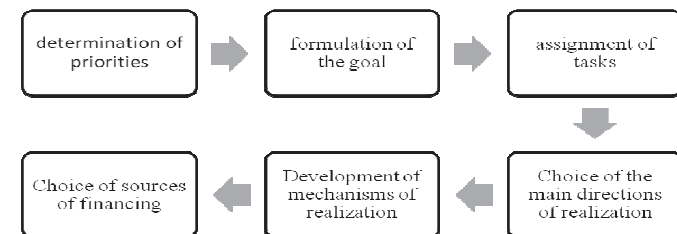
Methodology of housing policy includes a definition of the following provisions: the formulation of development goals housing, establishing development processes-making, composition and structure of the investment programs and plans, use of developed indicators of the housing sector.

Picture – 1. Major components of housing policies

The process of formation of housing policies is based inherently on determination of priorities that include ensuring the affordability of housing for all citizens and social guarantees in the sphere of housing rights of those categories of the population before that the state has obligations in accordance with the existing legislation. Reasonable determination of priorities is required for concentration of efforts on solution of separate, the most daunting problems of the housing sphere in the conditions of deficit of investment recourses (budgetary or non-budgetary) used for these purposes. According to the determined priorities of the housing policies its goals and tasks are stated that specify the main directions of regulation influence on the part of the government.

Sequence of formation of housing policies is shown in picture 2.

Picture – 2. Sequence of formation of housing policies

Development of activities in the framework of housing policies should be made according to different directions with obligatory estimation of the required volumes of financing recourses for their realization. At the same time it is necessary to foresee the mechanisms for realization of activities and their provision with recourses, for this purpose responsible executors and the system of supervision over the progress of activities should be specified.

Methodological support of development of the housing policies include the system of legislative and other legal acts regulating the issues of construction, ensuring the rights of property, carrying out deals in the housing sphere and defining the basis of the state housing policies.

A crucial question of formation of housing policies regardless of its level of development is the determination of financing resources for program activities.

References

1. Volgina N.A. Social policy: textbook .- M.: Изд-во ПАГС, 2005. – 544 p.
2. Akhmetova, Sh., Sapargaliyev S. Housing construction: statistics and reality // Alpariy. – 2004. – №5. – P. 27-31
3. Keynes J. M. The general theory of employment, interest and money. – M.: ЭКМО, 2006

Burak T. V., Shikulo O.S., scientific leader Martinovich V. G.
Polesky State University, Pinsk

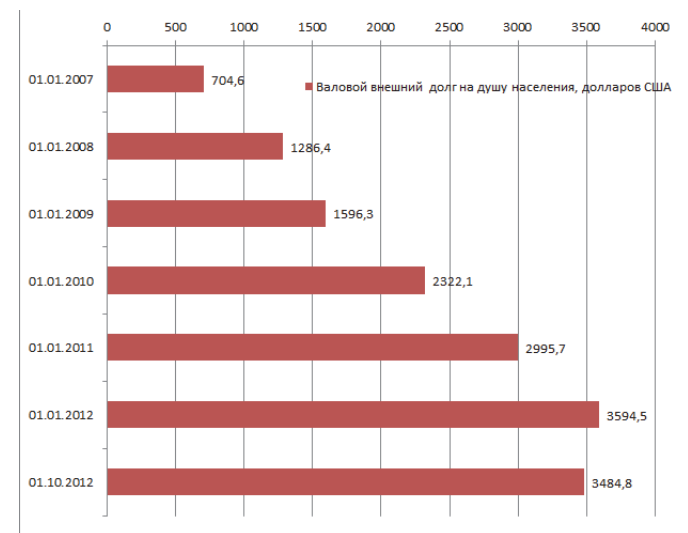
EXTERNAL DEBT OF THE REPUBLIC OF BELARUS

Public debt development is viewed as a main indicator of debt sustainability in developed economies, while gross external debt is paid more attention to emerging market economies. The main objective of foreign loans is to implement effective investment projects aimed primarily at improving the competitiveness of the economy and its export potential.

There is no uniform parameter of a safe level of public external debt for all countries. Thus, the Treaty on the European Union stipulates that the debt in the EU member country should not exceed 60% of GDP. The figure within EurAsEC is set at of 80% of GDP. The agreement on harmonized macroeconomic policy in the Customs Union between the Republic of Belarus, the Republic Kazakhstan and the Russian Federation has this figure at 50% of GDP [2].

The Republic of Belarus has stricter requirements to the level of public debt. Thus, in accordance with the socio-economic development program for 2011-2015, the ratio of public debt to GDP must not exceed 4%, and the ratio of external debt to GDP 25%.

Belarus gross external debt has recently exceeded the threshold of 55% of GDP set by the national security concept. After the first January of 2012 it was equal to 62,7% of GDP. Ministry of Economy expects its increase up to 85% by the 2016, because in 2013-2015 the Republic of Belarus expects a tense schedule of payments on the external public debt payments due to the repayment of the IMF standby loan and the debut Eurobond issue due to mature in 2015. In general, in the next three years Belarus will need to pay approximately \$5.5 billion.

The picture – The gross external debt per capita for the years 2007-2012, dollars

It is far beyond both the officially set threshold and the world-wide accepted critical level of 60% of GDP. So, there is a real risk of Belarus gross external debt unsustainability, but the scale of this risk should be verified by other indicators. For instance, gross external debt to exports ratio is still below the safety threshold. It was 65,9% as of first January of 2011 and is forecast to exceed the 100% level only in 2014. In other words, Belarus opportunities to service gross external debt may be a bit better than the debt to GDP ratio alone signals.

More insight is given by indicators that compare short-term external debt and international reserves. Reserves cover less than 30% of short-term debt, which makes Belarus subject to liquidity constraints. It is result of traditionally low level of reserves and fixed exchange rate regime that frequently demanded foreign exchange interventions.